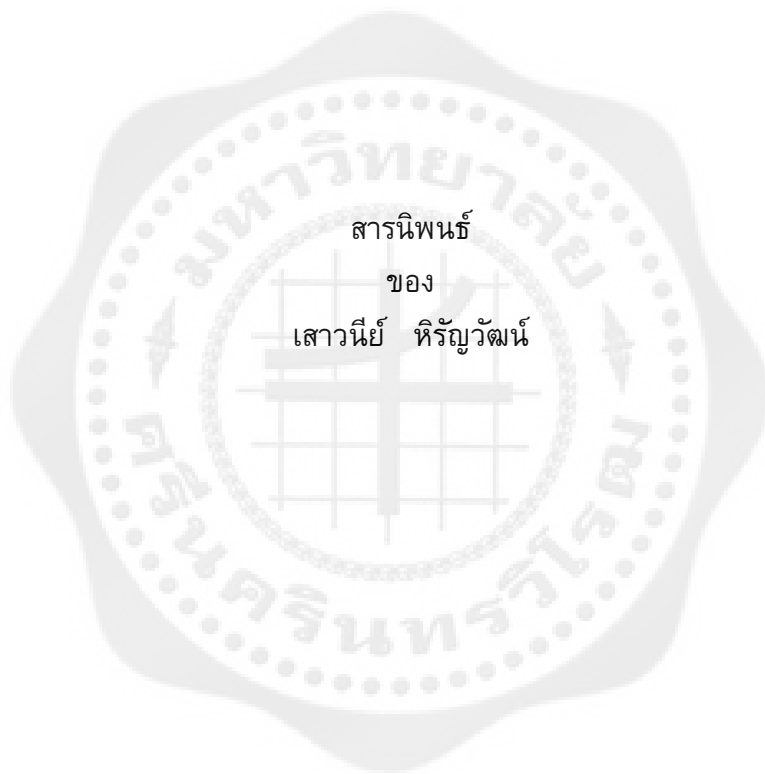

การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดสมุทรปราการ

สารนิพนธ์
ของ
เสาวนีย์ หิรัญวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
กรกฎาคม 2560

การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดสมุทรปราการ

สารนิพนธ์
ของ
เสาวนีย์ หิรัญวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

กรกฎาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ
ของ
เสาวนีย์ หิรัญวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

กรกฎาคม 2560

เสาวนีย์ หิรัญวัฒน์. (2560). *การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ*. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ 2) เปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 17 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .995 การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบใช้สถิติในการวิเคราะห์ t-test, F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยของการบริหารจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้หลักสูตร และด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ 2. การเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน พบว่า 2.1 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน 2.2 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตรและด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT OF TEACHERS IN SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA SIX. SAMUT PRAKAN PROVINCE

ABSTRACT
BY
SAOWANEE HIRANWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Program in Educational Administration and Management
At Srinakharinwirot University
July 2017

Saowanee Hiranwat. (2017). *Teaching and Learning Management of Teachers in Secondary Educational Service, Area Six. Samut Prakan Province*. Substantive Report M.Ed. (Educational Administration and Management) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University Advisor Committee: Dr. Jantararat Phutiariyawat

The purposes of this research are to 1) to study the teaching and learning management of teachers in Secondary Educational Service Area Six in the, Samut Prakan province; 2) to compare the teaching and learning management of teachers in Secondary Educational Service Area Six in the, Samut Prakan province. These studies are divided by gender the size of the school and teaching experience. The samples consist of teachers under the Authority of Secondary Educational Service Area Six in the, Samut Prakan province in the 2016 academic year seventeen schools and total two hundred and ninety one people. The research instrument was a five point questionnaire and .995 confidence intervals. The data analysis was performed using by quantity, percentage, average ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) for general data analysis and independent samples t-test, and F-test.

The results of the study were as follows: 1) The teachers in Secondary Educational Service Area Six in the Samut Prakan province had an average score for teaching and learning management is at a high level in general. When considering each aspect, it was found that the learning process had a the highest average score. Second, the self-development of teachers, evaluation, curriculum and the teaching media, respectively. 2) A comparison of the teaching and learning management of teachers in Secondary Educational Service Area Six in the Samut Prakan divided by gender size of the school and teaching experience. 2.1) The teachers in Secondary Educational Service Area Six in the Samut Prakan province who are different in terms of gender are not different with regard to teaching and learning management in general. 2.2) The teachers in Secondary Educational Service Area Six in the Samut Prakan province who teach in different sized schools differed in terms of teaching and learning management. When considering each aspect, level of the use of curriculum and evaluation differed at a statistically significant level of .05 level. 2.3) The teachers in Secondary Educational Service Area Six in the Samut Prakan province with different teaching experience differed in terms of teaching and learning management in general. When considering each aspect, the use of curriculum and the self-development of teachers and measurement statistically significant at .05 level.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้จากอาจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับงานวิจัย ซึ่งท่านได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.สมบุญ บุรศิริรักษ์ อาจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์เรือเอก ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ อาจารย์ ดร.สมบุญ บุรศิริรักษ์ คณะกรรมการพิจารณาโครงร่าง ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนทำให้ผลงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ ดร.สมบุญ บุรศิริรักษ์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ดร.สถิตย์ สนวนพรหม ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษในระดับมหาบัณฑิตของผู้วิจัยมิได้สิ้นสุดลงเพียงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จเท่านั้น หากแต่ผู้วิจัยได้ซึมซับกระบวนการวิจัยที่เรียนรู้ให้เป็นการเรียนรู้สืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และนำความรู้ไปยังประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมต่อไป และสุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณ นายจักรกฤษ หิรัญวัฒน์ พร้อมบุตรธิดา นางสาวสุชลรัตน์ เลขะโฆษ พร้อมเพื่อนๆ และน้องๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) รุ่น 23 ที่สนับสนุนการศึกษาในระดับปริญญาโท

คุณค่าและประโยชน์อันใดที่พึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อการพัฒนาการศึกษาและน้อมระลึกถึงพระคุณ มารดา บิดา ครูอาจารย์ที่สั่งสอน ตลอดจนทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพแห่งนี้จนสำเร็จ

เสาวนีย์ หิรัญวัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ.....	11
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอน.....	32
การใช้หลักสูตร.....	45
กระบวนการจัดการเรียนรู้.....	56
การพัฒนาตนเองของครู.....	62
สื่อการเรียนการสอน.....	72
การวัดและประเมินผล.....	75
วรรณกรรมตัวแปรการบริหารจัดการการเรียนการสอน.....	83
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	85
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
ภาคผนวก ข หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	141
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	148
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	151

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ.....	14
2 จำนวนโรงเรียน นักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนของ สพฐ.	15
3 การสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน.....	45
4 โครงสร้างเวลาเรียน.....”.....	51
5 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่าง.....	89
6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	90
7 จำนวนและร้อยละ เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน.....	96
8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้าน.....	98
9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการใช้หลักสูตร.....	98
10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้.....	100
11 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการพัฒนาตนเองของครู.....	101
12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	102
13 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวัดและประเมินผล.....	103
14 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูกับเพศ ใน ภาพรวม และรายด้าน.....	104

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวมกับขนาดของโรงเรียน.....	105
16 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตร กับขนาดของโรงเรียน.....	106
17 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในด้านการวัดและประเมินผลกับขนาดของโรงเรียน.....	106
18 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในภาพรวมกับขนาดของโรงเรียน.....	107
19 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวมกับประสบการณ์ในการสอน.....	107
20 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรกับประสบการณ์ในการสอน.....	108
21 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครู ในด้านการพัฒนาตนเองของครูกับประสบการณ์ในการสอน.....	108
22 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียน การสอนของครูในภาพรวมกับประสบการณ์ในการสอน.....	109

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	52
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) การวัดและประเมินผล (Evaluation) หรือ (OLE).....	78

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นอกจากนั้นยังต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายของการจัดการศึกษาดังกล่าวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นต้องอาศัยทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมผลักดันให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 12-13)

ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้ 1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม 3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ 4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากประเทศไทยยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง

ประกอบกับสภาการณ์ด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งปัญหาด้านสังคม คนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพทั้งด้านสุขภาพ การเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม โดยคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยช่วงปี 2551-2556 มีการศึกษาเฉลี่ย 8.9 ปี ขณะที่คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำสะท้อนได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน ในปี 2556 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยผลการวิจัยและการสำรวจต่างๆ พบว่าปัญหาสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเห็นว่าต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558: 1-4) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย อันประกอบด้วย การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้า และได้มาตรฐานทั้งความรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากล บนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้นโดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ พัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มุ่งสร้างจริยธรรมในระดับปัจเจกรวมทั้งสร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษาเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556: 1)

กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถสนองตอบความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการจัดหลักสูตรแกนกลางควรเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างสามารถยืดหยุ่นได้ โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนทุกโรงเรียนที่จัดการศึกษา ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้สถานศึกษาต้องบริหารหลักสูตร วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 6)

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบปัญหาในกระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน จากผลการทดสอบระดับชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2557 คะแนนเฉลี่ยร้อยละรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ของการทดสอบระดับชาติมีค่าเฉลี่ยของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 41.96 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 38.77 ซึ่งได้สรุปผลการทดสอบว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา อาจเนื่องมาจากการบริหารงานด้านบุคลากรในส่วนของการบรรจุแต่งตั้งที่ยังไม่เพียงพอทำให้เกิดปัญหา การขาดแคลนครูในสาขาวิชาเฉพาะ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูไม่ได้เน้นมาตรฐานและตัวชี้วัดเท่าที่ควร การวัดและประเมินผลของครูผู้สอนไม่สอดคล้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(กระทรวงศึกษาธิการ:2558) สอดคล้องกับจำเนียร สุกาญจนะ. (2550: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ และด้านการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ และแสงดาว สกุลปราโมทย์ (2557: 20) ที่วิเคราะห์ถึงจุดด้อยของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากเกินไปจนเกิดความจำป็น ที่ผู้เรียน ป.1 -ม.6 ต้องเรียนถึง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บวกกับอีก 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น เป็นหลักสูตรที่หวังผลสู่ความเป็นเลิศเหมือนกัน ใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จเดียวกัน ทั้งที่ศักยภาพ ความพร้อม และความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนแต่ละพื้นที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เมื่อหลักสูตรใช้เป้าหมายเดียวกันกับผู้เรียนในเมืองที่มีความพร้อมทุกด้านมากกว่าและนำเอาผลการสอบโอเน็ตมาตีค่าเป็นคุณภาพการศึกษา ทำให้การพัฒนาผู้เรียนในแต่พื้นที่มีการแก้ปัญหาและพัฒนาไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย ที่สำคัญแต่ละกลุ่มสาระก็ยังมีวิชาย่อยซ้อนอยู่อีก เช่น กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี มีวิชางานบ้าน งานประดิษฐ์ งานช่าง งานเกษตร คอมพิวเตอร์ หรือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา เป็นต้น ทำให้เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน เมื่อมีวิชามากก็ต้องใช้ครูมากตามไปด้วย ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนครู การสอนหลายชั้นหลายวิชาของครูจึงมีให้เห็นอยู่ทั่วไป

การบริหารจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายประการ ดังเช่น ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2549 : 105) สรุปว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับข้อสรุปของสมมาตร อัดตะสาระ (2550: 10) ที่ว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน คือ งานกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวกับการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนารเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องคอยกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันทุกคนในการบริหารจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญและ

เป็นหัวใจของสถานศึกษา รวมถึงชาวยุชย ยมดิษฐ์ (2548:14) สรุปว่า การเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะผู้สอนที่มีระบบการสอนที่ดี ย่อมทำนายความสำเร็จของการสอนได้ดี

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากรายงานการวิจัยของ บรรจพร แยมละมูล (2553: 118-120) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน ภาษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ควรปรับเนื้อหาและเพิ่มรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การจัดทำโครงการสอนรายวิชาให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด การสร้างสื่อใหม่ ๆ การพัฒนาสื่อโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อ เชิญผู้มีความรู้ความชำนาญมาเป็นวิทยากร มีการศึกษานอกห้องเรียนเพื่อศึกษาสภาพความจริงตามความสนใจของผู้เรียน และจากรายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558: 94) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย พบว่าการปฏิบัติงานของครู มีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ คือ ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานมาก ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนไม่ลุ่มลึกในเนื้อหา วิชาที่สอน ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูขาดประสบการณ์ในการสอนและไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้เตรียมการสอนไม่ทัน ครูสอนโดยไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน มีสาเหตุมาจากการขาดแคลนสื่อ การไม่ให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนการสอนในสาระนั้น ๆ มาเป็นเวลานานและยึดติดกับการสอนแบบเดิม ๆ ทำให้ครูไม่ค่อยใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก มากกว่ากลุ่มสาระรอง ซึ่งได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้รองถูกละเลย ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และ การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากครูได้รับมอบหมาย ให้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูไม่มีความถนัด การไม่ได้รับความสำคัญในกรณีที่ไม่ได้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ครูขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยการพัฒนาอบรมครูส่วนใหญ่ เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด ทั้งเรื่องเนื้อหาหลักสูตร และวิธีการฝึกอบรม ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูและเป็นการอบรมที่ไม่ได้กำหนดแผนไว้ชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและความจำเป็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษานั้นมีทิศทางและแนวทางเดียวกัน และเพื่อให้การสนับสนุนการเรียนการสอนของครูปฏิบัติการสอน มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาที่ดี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบข้อมูลของการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
2. ผลของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ และเขตอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้หลักสูตร
2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการพัฒนาตนเองของครู
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ 25 โรงเรียน จำนวน 1,846 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้ทำการเปิดตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 291 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนแบ่งชั้น ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรในงานวิจัยที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 เพศ

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ขนาดของโรงเรียน

1.2.1 ขนาดใหญ่

1.2.2 ขนาดกลาง

1.2.3 ขนาดเล็ก

1.3 ประสบการณ์ในการสอน

1.3.1 น้อยกว่า 10 ปี

1.3.2 10 – 20 ปี

1.3.3 มากกว่า 20 ปี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการใช้หลักสูตร

2.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านการพัฒนาตนเองของครู

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู หมายถึง การดำเนินงานของครูเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่วางไว้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านการใช้หลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานของครู ที่เกี่ยวข้องกับการ วางแผน การกำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำคู่มือ และการประเมินผล ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองของครู หมายถึง การดำเนินงานของครูในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ มีวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน รวมทั้งจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ปฏิบัติการสอนนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของหลักสูตร

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานของครูในการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนที่หลากหลาย จำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงเป็นสื่อที่มีความทันสมัย ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล การชี้แจงวิธีการวัดและประเมินผล ลักษณะของการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา

2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หน่วยงานการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 หมายถึง หน่วยงานเพื่อการบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 29 โรงเรียน และโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 25 โรงเรียน รวม 54 โรงเรียน

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การจัดแบ่งขนาดโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักในการจัดแบ่งประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป โรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนตั้งแต่ 500 -1499 คน และ โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน

6. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10 ปี 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ มาลี ประเสริฐเมธ (2552) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนและเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ในปีการศึกษา 2551 มีปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ศิริวรรณ คนดี (2556) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้และด้านการประเมินผล สุภรัตน์ อึ้งถาวรดี (2558) วิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาและด้านการส่งเสริมงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ มงคล ผุสดี (2554), รัญญ์นภัต วิรัตน์เกษม (2555), จินตนา เรืองศรี (2555), ประพิทย์ สุภาวหา (2556), สมยศ แซ่โต้ว (2556) และ กษิรา วาระรัมย์ (2556) สามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนการสอนได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้หลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาตนเองของครู 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดและประเมินผล

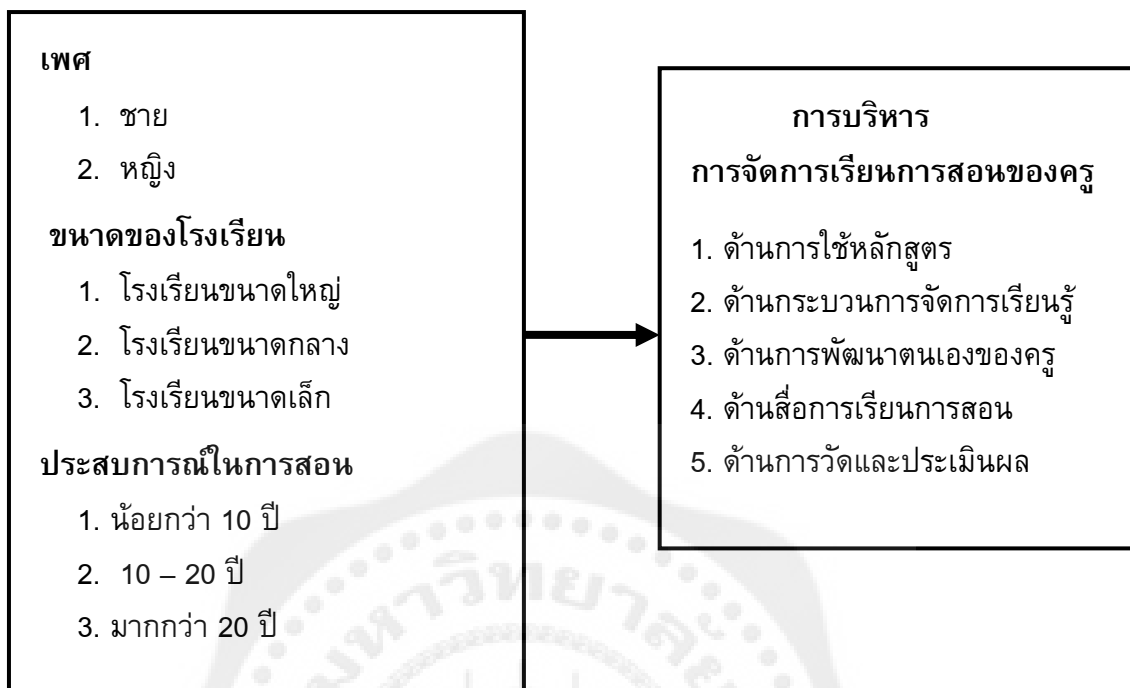
การบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน ใช้ผลการวิจัยของ ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ (2550) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความ

คิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดวงสมร โพธิ์อยู่ (2553) วิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูเพศหญิง และแตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในภาพรวมพบว่า ครูที่มีประสบการณ์มากมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย และแตกต่างกัน อับดุลอาซีร์ ยาหมวย (2555) วิจัยเรื่องความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แตกต่างกัน จำปี นิลอรุณ (2556) วิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ เปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากข้อค้นพบข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เพศ ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อาจมีการบริหารจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

- ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีเพศต่างกันมีการบริหารจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน
- ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกันมีการบริหารจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน
- ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีการบริหารจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอน
  - การใช้หลักสูตร
  - กระบวนการจัดการเรียนรู้
  - การพัฒนาตนเองของครู
  - สื่อการเรียนการสอน
  - การวัดและประเมินผล
5. วรรณกรรมตัวแปรการบริหารการจัดการเรียนการสอน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต โดยในส่วนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ตั้งอยู่เลขที่ 410/1 ถนน มรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 29 โรงเรียน และโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 25 โรงเรียน รวม 54 โรงเรียน

คำนิยามขององค์กร

“ ยึดหลักธรรมาภิบาล มีจิตบริการ ทำงานเป็นทีม”

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เป็นองค์กรที่ส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ปลูกฝังคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

พันธกิจ (Mission)

1. ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเป็นไทย และดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ยกระดับสู่ความเป็นสากล และมีความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ

เป้าประสงค์

1. สถานศึกษาในสังกัดยกระดับคุณภาพและมาตรฐานได้ตามเป้าหมายสู่ความเป็นสากล และมีความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
2. สถานศึกษาในสังกัดจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการมัธยมศึกษาสู่สากล
3. สถานศึกษาในสังกัดสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา มีความรู้ ความสามารถเต็มตามศักยภาพ และเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. สถานศึกษาในสังกัดสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง เพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
5. สถานศึกษาในสังกัดมีเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

กลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

จุดเน้น

จุดเน้นที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5

จุดเน้นที่ 2 นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความรักชาติไทย

จุดเน้นที่ 3 เพิ่มศักยภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยี

จุดเน้นที่ 4 สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน ศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

จุดเน้นที่ 5 ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเน้นที่ 6 นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสังคม พหุวัฒนธรรม

จุดเน้นที่ 7 สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและได้รับการรับรองจากการประเมินภายนอกตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ชนบท โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

จุดเน้นที่ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่

จุดเน้นที่ 9 นักเรียนมีทักษะชีวิตในการรับมือกับสถานการณ์และภัยพิบัติต่าง ๆ

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
จังหวัดสมุทรปราการ

ที่	โรงเรียน	ที่อยู่	ครู	ห้องเรียน	รวมนักเรียน
1	สมุทรปราการ	498 ถ.สุขุมวิท ต.ปากน้ำ อ.เมือง	116	72	3,205
2	สตรีสมุทรปราการ	489 ถ.สุขุมวิท ต.ปากน้ำ อ.เมือง	123	66	2,832
3	มัธยมด่านสำโรง	973 หมู่ 8 ถ.สุขุมวิท ต.สำโรงเหนือ อ.เมือง	85	51	1,638
4	เทพศิรินทร์ สมุทรปราการ	799 หมู่ 6 ถ.เทพารักษ์ ต.บางเมืองใหม่ อ.เมือง	109	71	2,856
5	หาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา	234 หมู่ 4 ถ.ท้ายบ้าน ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง	66	38	1,118
6	นวมินทรราชินูทิศสวนกุหลาบ วิทยาลัยสมุทรปราการ	261 หมู่ 3 ถ.สุขุมวิท ต.บางปู อ.เมือง	101	66	2,753
7	มัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์	4 หมู่ 2 ถ.สุขุมวิท ต.บางปูใหม่ อ.เมือง	46	30	887
8	วัดทรงธรรม	1126 ต.ตลาด อ.พระประแดง	86	54	2,177
9	ราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรม ราชูปถัมภ์	51 หมู่ 1 ต.บางจาก อ.พระประแดง	118	69	3,013
10	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ	18/1 หมู่ 15 ต.บางหัวเสือ อ.พระประแดง	99	69	2,735
11	วิสุทธิกษัตริ์	71 ถ.ทรงเมือง ต.ตลาด อ.พระประแดง	72	48	1,710
12	สาขาสุทธธีราอุปถัมภ์	198 หมู่ 4 ต.นาเกลือ อ.พระสมุทรเจดีย์	7	5	83
13	ป้อมนาคราชสวทยานนท์	168 หมู่ 3 ต.ปากคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์	81	47	1,554
14	มัธยมวัดใหม่สมุทรกิจวิทยา	106 หมู่ 5 ถ.สุขสวัสดิ์ ต.ในคลองบางปลากด อ.พระสมุทรเจดีย์	13	9	193
15	ปทุมคงคา สมุทรปราการ	55/5 หมู่ 5 ต.แพรกษาใหม่ อ.เมือง	47	37	1,521
16	ราชวินิตสุวรรณภูมิ	99/9 หมู่ 2 ต.หนองปรือ อ.บางพลี	40	26	767
17	บางบ่อวิทยา	23 หมู่ 3 ถ.บางนา-ตราด กม.29 อ.บางบ่อ	102	68	2,763
18	เป็ริงวิสุทธิาธิบดี	35 หมู่ 4 ถ.อ่อนนุช ต.เป็ริง อ.บางบ่อ	16	10	232
19	หลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์	600 หมู่ 13 ถ.ปนาวิถี ต.คลองด่าน อ.บางบ่อ	54	31	1,156
20	นวมินทรราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	99 หมู่ 7 ถ.บางนา-ตราด กม.26 ต.บางบ่อ อ.บางบ่อ	106	65	2,487
21	บางพลีราษฎร์บำรุง	154 หมู่ 8 ถ.สุขาภิบาล ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี	107	73	2,561
22	พูลเจริญวิทยา	16 หมู่ 1 ถ.บางนา-ตราด ต.บางโหลง อ.บางพลี	91	60	2,539
23	ราชวินิตบางแก้ว	31 หมู่ 13 ถ.บางนา-ตราด ต.บางแก้ว อ.บางพลี	137	84	3,607
24	บางแก้วประชาสรรค์	48 หมู่ 2 ถ.หนามแดง-บางพลี อ.บางพลี	59	38	1,228
25	บดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ	119/22 หมู่ 16 ถ.เทพารักษ์ ต.บางเสาธง อ.บางเสาธง	102	62	2,360
รวม			1,846	1,249	47,975

ที่มา: (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 2559: ออนไลน์)

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียน นักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนของ สพฐ.

ขนาดโรงเรียน	สถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ	
	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนโรงเรียน
ขนาดใหญ่	1,500 คนขึ้นไป	17
ขนาดกลาง	500 - 1,499	5
ขนาดเล็ก	1- 499	3

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551:1-32) หลังจากประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พบว่ามีประเด็นสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ยังขาดความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลที่ไม่สะท้อนมาตรฐาน รวมทั้งปัญหาในการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกใน ความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐาน การเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และ คุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษา อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิด กับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรม ในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลัก เหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้ วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบ ที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสนา กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและ พหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์

4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

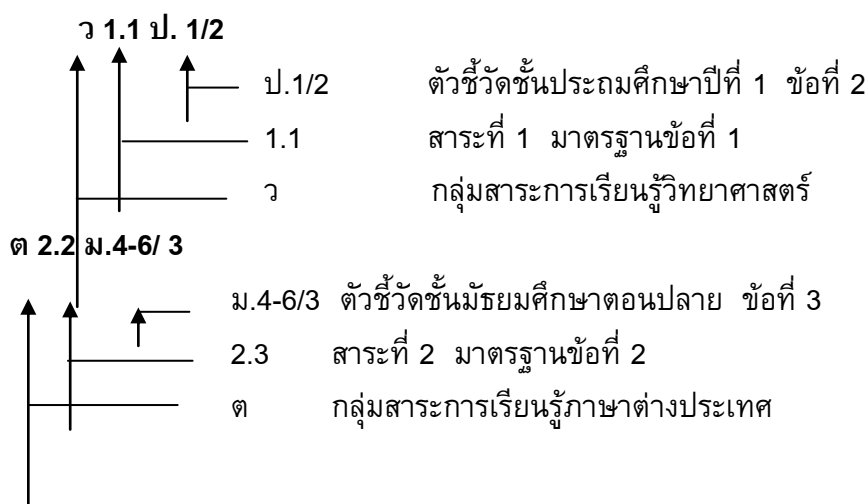
ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญ ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างไร เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมิน คุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้น จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามจัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม

กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วทั้งที่ ปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

1. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

- 1) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
- 4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่

สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

- 1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ
- 2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

- 3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

- 4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่

สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

- 2) ผู้เรียนต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 38 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมียุทธศาสตร์การเรียนรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย ให้คณะกรรมการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวัด

และประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม และเป็นปัจจัยในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายการบริหารจัดการ

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2543: 13) การจัดการหรือการบริหาร คือศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารขององค์การในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมกิจการให้ดำเนินไปตามนโยบายจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางไว้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพที่สุด

สมยศ นาวิการ (2545: 11) ให้ความหมายว่า การบริหารคือ กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จ ของเป้าหมายขององค์การ องค์การทุกประเภทต้องมีผู้บริหารแสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ผู้บริหารทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ กางวางแผน การจัดองค์การ การจัดหาบุคคล การฝึกอบรม การเป็นผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยกระบวนการพื้นฐานสองอย่างคือ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร และความเข้าใจเรื่องบุคคล กลุ่มและองค์การ

จันทราณี สงวนนาม (2551: 25) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด คล้ายกับสุนทร โคตรบรรเทา (2554: 3) ให้ความหมายว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

เกทเซลส์และกูบา (Getzels; & Guba ; อ้างอิงจาก จันทราณี สงวนนาม. 2551: 24) ให้ความหมาย การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม 3 ทาง คือ ทางโครงสร้าง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตามชั้นของสายการบังคับบัญชาทางหน้าที่ ได้แก่ ขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย และ ทางปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการบริหารที่บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องร่วมกันทำปฏิกริยาซึ่งกันและกัน

บาร์นาร์ด ไชมอน และกริฟฟิธส์ (Barnard. 1938; Simon. 1950; Griffiths. 1959 อ้างถึงใน มะลิวัลย์ จงเพียร. 2556: 11) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของการตัดสินใจ และภารกิจนี้มีอยู่ทั่วทั้งองค์การบริหาร

วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย (2559: 3) ได้รวบรวมความหมายของการบริหารจัดการ จาก นักวิชาการได้ให้ความหมายกันไว้ ได้แก่ Mary Parker Follett “การบริหารการจัดการเป็นเทคนิค การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น” George R.Terry “การบริหารการจัดการ เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การ การกระตุ้นและการควบคุมให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยใช้ ทรัพยากรบุคคลและอื่น ๆ” และ James A.F.Stoner “การจัดการคือ กระบวนการ (Process) ของ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกในองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้”

ขวลิต พลราษฎร์ (2559: ออนไลน์) การบริหารจัดการโรงเรียน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับ เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทางการศึกษาของชาติและ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครองและ ชุมชน โดยมีผลมาจากแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนสู่คุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการคือ กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ได้ร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ แห่งการพัฒนา เพื่อให้การบริหารจัดการระหว่างบุคคลในองค์กรดำเนินไปตามเป้าหมายสูงสุดใน องค์กร และมีกิจกรรมที่มีการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรเกิดการพัฒนาตัวเองตลอดเวลา โดยมี ขั้นตอนของการบริหารจัดการ และคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ต่อกิจกรรมการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

3.2 หลักการบริหารจัดการ

การบริหารเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะให้การทำงานของหน่วยงาน องค์กร หรืองานต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งการบริหารจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น จะต้องดูจากการแสดงออกและความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบบริหารนั้น ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ อธิบายเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการไว้ดังนี้

มานะ ทองรักษ์ (2549: 8–13) อธิบายว่า การบริหารการศึกษาโดยใช้หลักการแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาอย่างแท้จริง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ การปรึกษาหารือ เป็นการบริหาร ที่ เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการ รูปแบบ นี้เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงาน มีส่วนร่วม รับผิดชอบในการดำเนินงานด้วย กลุ่มคุณภาพ เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้มี ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มบุคคล 3–10 คนที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เป็นการฝึกฝน ให้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง กลุ่มคุณภาพจะใช้ได้ดีก็ต่อเมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับ

เทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่ม ระบบข้อเสนอแนะ เป็นลักษณะการบริหารที่มีผู้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานรูปแบบนี้จะมีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องกรอกตามแบบที่กำหนดและจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะ มีหน้าที่ประเมินข้อเสนอแนะนั้นว่าเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด รูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย ในการปฏิบัติหรือปรับปรุงงาน และระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ เป็นการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ ด้วยการลงทุนซื้อหุ้นบริษัทหรือบริษัทจ่ายโบนัส ส่วนหนึ่งเป็นทุนเรือนหุ้นในแต่ละปี รูปแบบนี้ผู้บริหารอาจนำมาประยุกต์ใช้โดยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจที่จะมีส่วนร่วม

ธีระ รุญเจริญ (2550: 185) ได้อธิบายถึงหลักการบริหารการศึกษาเชิงประชาธิปไตย ว่าการบริหารเชิงประชาธิปไตย เป็นการบริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การติดตามผลหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผลสำเร็จของงานร่วมกัน มีหลักการบริหารเชิงประชาธิปไตย คือ เสรีภาพ หมายถึง การให้บุคคลแต่ละคนมีเสรีภาพในการที่จะกระทำการใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความเรียบร้อยของส่วนรวม ความเสมอภาค หมายถึง บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน และภราดรภาพ หมายถึง การอยู่ร่วมกันร่วมมือกันฉันท์พี่น้อง ความสามัคคีกลมเกลียวกัน

คุนทซ์ และโอดอนเนลล์ (Koontz; & O'Donnell. 1972; อ้างอิงจาก สุนทร โคตรบรรเทา. 2554: 6) ให้แนวคิดหลักการบริหารการศึกษาว่า การบริหารเป็นกระบวนการของหน้าที่ ซึ่งหน้าที่สำคัญในการบริหารองค์การทั่วไปคือ การวางแผนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายเป็นแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ในการนำไปปฏิบัติ การจัดองค์การเกี่ยวข้องกับการจัดคน เงิน และทรัพยากรทางกายภาพมารวมกันในวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า หลักการบริหารจัดการ เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชน บุคลากรในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการวางกรอบแนวคิดที่จะพัฒนาองค์กรอย่างมีส่วนร่วม และร่วมรับผิดชอบดำเนินการจัดการงานในองค์กร โดยจัดทำในรูปของคณะกรรมการ สร้างการมีส่วนร่วม ตระหนักถึงความพึงพอใจ และผลสำเร็จของงานโดยใช้หลักการสามัคคี ความร่วมมือ และส่งเสริมหลักคิดและการบริหารแบบประชาธิปไตย

3.3 กระบวนการบริหารจัดการ

การบริหารการศึกษา ต้องมีการหาแนวทางทางเทคนิคหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามกระบวนการบริหารการศึกษา ได้ดังนี้

มะลิวัลย์ จงเพียร (2556: 17) กล่าวว่า การบริหารงานของโรงเรียนต้องอาศัยกระบวนการบริหาร โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีงบประมาณ การจัดบุคคล และแบ่งงานมอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน มีประสานกิจการด้านต่าง ๆ

ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ รายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่า ก้าวหน้าเพียงใด ดังนั้นกระบวนการบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างและการดำเนินงานของ การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด อันได้แก่ การวางแผน การเรียนการสอน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน

กิวลิก (Gulick. 1967; อ้างอิงจาก มะลิวัลย์ จงเพียร. 2556: 16) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 7 ประการหรือเป็นที่รู้จักว่า POSDCORB คือ การวางแผน (Planning = P) หมายถึง การจัดโครงการและแผนปฏิบัติงาน ล่วงหน้าเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การจัดองค์การ (Organizing = O) หมายถึง การจัดหน่วยงาน การแบ่งงานตำแหน่งต่าง ๆ อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน การจัดบุคลากร (Staffing = S) หมายถึง การจัดบุคคลเป็นการบริหารด้านบุคลากร การสั่งการ (Directing = D) หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมการปฏิบัติงาน การประสานงาน (Coordinating = C) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การรายงาน (Reporting = R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของ หน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่า ก้าวหน้าเพียงใด และการงบประมาณ (Budgeting = B) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำ งบประมาณ บัญชีและการใช้จ่ายเงิน การควบคุมตรวจสอบด้านการเงิน

เกรกก์ (Gregg. 1991: 52; อ้างอิงจาก มะลิวัลย์ จงเพียร. 2556: 16) ได้สรุปว่า ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งมี 7 ขั้นตอนคือ 1) การวินิจฉัยสั่งการ ผู้บริหารควรมีการสั่งการ และตัดสินใจโดยรอบคอบและรวดเร็ว โดยอาศัยข้อมูลและระเบียบแบบแผนประกอบ 2) การวางแผน ผู้บริหารจะต้องทำอย่างมีแผน 3) การจัดองค์การ ผู้บริหารต้องจัดองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารต้องจัดช่องทางที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์การให้ได้อย่างทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว 5) การจูงใจ ผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคและวิธีการ ในการจูงใจคนในหน่วยงานให้ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ 6) การประสานผู้บริหารจะต้องเป็นผู้จัดการ ประสานงาน โดยเน้นที่ตัว ผู้บริหารควรเป็นผู้ประสานงาน และ 7) การประเมินผล ผู้บริหารจะต้องใช้วิธีการติดตามและประเมินผลงานที่ดี

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการ เป็นการวางแผนการบริหารจัดการโรงเรียนในส่วนของการดำเนินงานให้เกิดความร่วมมือของบุคลากรทุกหน่วยงาน จัดระบบหน่วยงานให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพตามแผนที่วางไว้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ บทบาทที่สำคัญในการบริหารการจัดการเรียนการสอนเป็นการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

4.1 ความหมายการบริหารการจัดการเรียนการสอน

งานหลักที่เกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอน ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยไว้มากมายในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของความหมายและขอบข่ายการบริหารการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้วิจัยได้แสดงทรรศนะไว้ดังต่อไปนี้

พิทักษ์ พรหมกุล (2542: 17) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมทุกชนิดที่ส่งเสริมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องทั้งครูและนักเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543: 27) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานบริหารหลัก งานบริหารหลักสูตรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายของหลักสูตร และได้ผลผลิตของหลักสูตร หมายถึง ตัวเด็กที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร และการบริหารการจัดการเรียนการสอน จะครอบคลุมการบริหารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวการสำคัญในการกำกับหรือกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 23) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร และการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2549: 105) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

สมมาตร อัดตะสาระ (2550: 10) ได้สรุปว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอน คืองานกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวกับการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการบริหารจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจะรับผิดชอบเพียงผู้เดียวไม่ได้ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องคอยกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันทุกคนในการที่จะปรับปรุงวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น ผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะต้องประสานงาน สรรวจความก้าวหน้าทางวิชาการว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ต้องคอยติดตามรายงานความก้าวหน้าในด้านต่างๆ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงหรือวางแผนในขั้นต่อไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถทางด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนรู้จักการจัดการ

หน่วยงาน รู้จักเลือกคนเพื่อจะได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในขบวนการบริหารงาน เช่นรู้จักวางแผนการติดต่อสื่อสาร การประสานงานการควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงาน และการจัดประเมินผลงาน เพราะจะได้เห็นว่าการบริหารการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญและเป็นหัวใจของสถานศึกษา

การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องรู้ รับผิดชอบ ควบคุมดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตรณะบุตร. 2542: 181-188)

1. การวางแผนวิชาการ

- 1.1 จัดระบบบริหารงานวิชาการ
- 1.2 รวบรวม จัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการแล้วประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 1.3 จัดทำเอกสารคู่มือครู คู่มือนักเรียน เผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- 1.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการเป็นตารางปฏิบัติ
- 1.5 จัดวางแผนการดำเนินงานประมาณ ค่าใช้จ่ายของงานบริหารวิชาการ
- 1.6 จัดทำแผนงาน โครงการทางวิชาการ

2. การจัดการเรียน

- 2.1 จัดแผนการเรียนการสอนให้สนองจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร โดยคำนึงถึงความพร้อม ด้านอาคารสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและทรัพยากรท้องถิ่น
- 2.2 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครองชุมชนและท้องถิ่น ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู-อาจารย์
- 2.3 จัดปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียน การเลือกแผนการเรียน การลงทะเบียนเรียน
- 2.4 พิจารณาเลือกใช้แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ
- 2.5 ประสานแผนการเรียนกับสถาบันอื่นๆ เพื่อการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ
- 2.6 ประเมินผลการปรับปรุงการจัดการเรียน และติดตามผลทุกระยะ

3. การจัดตารางการเรียนการสอน

- 3.1 จัดตารางสอนประจำชั้น ตารางสอนครู ตารางสอนหมวด
- 3.2 จัดให้มีตารางการใช้ห้องเรียนและอาคารสถานที่ต่างๆ
- 3.3 การติดตามและการประเมินผลการจัดตารางสอน
- 3.4 การจัดสอนซ่อมเสริม

4. การจัดครูเข้าสอน

- 4.1 จัดครูสอนให้ตรงตามวุฒิหรือประสบการณ์
- 4.2 จัดเฉลี่ยครูให้เพียงพอในแต่ละหมวดวิชา

5. การพัฒนาการเรียนการสอน

5.1 ส่งเสริมให้ครูนำการสอนแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา พร้อมทั้งให้ครูรู้จักนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้และเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

- 5.2 ควบคุมการสอนให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา
- 5.3 จัดให้มีการแนะแนวการเรียนต่อและแนะแนวอาชีพ
- 5.4 จัดมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน
- 5.5 ติดตามประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน

6. การจัดการเรียนการสอน

- 6.1 จัดให้มีการทำแผนการสอนและโครงการสอนเป็นรายวิชา
- 6.2 จัดให้ครูทำบันทึกการสอน
- 6.3 จัดหา ใช้ บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกในการใช้
- 6.4 จัดหาทรัพยากร แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
- 6.5 จัดห้องสมุด และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ได้ใช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
- 6.6 จัดทำแผนการใช้อุปกรณ์ภายในโรงเรียน และการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับสถานศึกษาอื่น

7. การพัฒนาครูด้านวิชาการ

- 7.1 จัดให้มีการนิเทศภายใน จัดทำและจัดหาเอกสารต่างๆ ทางวิชาการ
- 7.2 จัดการฝึกอบรมครู
- 7.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตเอกสารทางวิชาการ
- 7.4 ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อหรือดูงาน

8. การวัดและประเมินผลการเรียน

- 8.1 รวบรวมระเบียบเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน
- 8.2 ชี้แจงแนวปฏิบัติและปฏิทินปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนให้ทราบทั่วกัน
- 8.3 ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินและแนวปฏิบัติที่กำหนด
- 8.4 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบและจัดทำธนาคารข้อสอบ

- 8.5 ติดตามประเมินผลและตรวจสอบหลักฐานการวัดผลการเรียนการสอน
- 8.6 สร้างและปรับปรุงเครื่องมือในการวัดผลการเรียนตามจุดประสงค์รายวิชา
- 8.7 จัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนพร้อมทั้งให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลและจัดเก็บเป็นระบบและอำนวยความสะดวกในการใช้
- 8.8 จัดให้มีการรายงานผลการเรียนตามระเบียบการวัดผลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน
- 8.9 ควบคุมและตรวจสอบ ให้การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นไปตามระเบียบโดยเคร่งครัด

สรุป การบริหารจัดการการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่วางไว้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.2 ความหมายการจัดการเรียนการสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา(2543: 10) การจัดการเรียนการสอน คือกระบวนการการดำเนินการด้านการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลที่เป้าหมาย คือผู้เรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน การประเมินผล อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขอื่นๆ

อารียา รัตนหิมนิจิตร (2544: 17) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ เช่นเดียวกับทิสนา แคมมณี (2556: 4) การเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ โดยมีการเตรียม มีการวางแผนตามหลักวิชา มีขั้นตอน หรือกระบวนการสอนที่เป็นแบบแผนชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการใช้ศาสตร์ในการสอนมากกว่าในเรื่องของ “การสอน” นอกจากนี้ เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนการสอน คือ การเรียนการสอน หรือการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติทุกรูปแบบ ทุกทฤษฎีล้วนมีเป้าหมายสำคัญสูงสุดเพื่อให้ผู้เรียนเกิด “การเรียนรู้” ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทิสนา แคมมณี (2546: 4-5) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอน คือ องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วิณะ ปาละพันธ์ (2546: 19) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดแผนการสอน การปรับปรุงแผนการสอน การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาสื่ออุปกรณ์ การจัดทำและการบำรุงรักษาส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อตลอดจนการพัฒนางานศูนย์วิชาการเทคโนโลยี จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมต่างๆ

อุดม คชพงษ์ (2548: 26) ได้ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนการสอน คือ สภาพการที่เกิดขึ้นและทำให้การจัดการเรียนการสอนที่บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การจัดครูเข้าสอนประจำชั้น ครูประจำวิชา การกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนรับผิดชอบให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความถนัดของครู จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการ แก่ครู แนะนำ กำกับ ติดตาม การจัดทำการสอนและบันทึกการสอนของครูตลอดจนการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและงานส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สุธารัตน์ ดำรงศรี (2555: 15) ได้สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดองค์ประกอบในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ฯลฯ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน

เอลลิส , จอห์น และเคนเน็ท (Ellis, John; & Kenneth. 1991: 101) สรุปถึงการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึงโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้จัดกระทำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลที่ตั้งเป้าหมายไว้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้แล้วมีทักษะด้านความรู้ ความจำ และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตได้ และเกิดคุณธรรมจริยธรรมที่ดีต่อตัวผู้เรียนผ่านเกณฑ์ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4.3 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นจุดหมายปลายทาง และมีเนื้อหาที่เป็นสื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งประกอบด้วยผู้สอน เทคนิคการสอน การใช้สื่อในการเรียนรู้ที่จะช่วยในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้บังเกิดผล (นาราวดี ศิริโรจน์. 2543: 32)

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 14) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนที่มีระบบการสอนที่ดี ย่อมทำนวยความสำเร็จของการสอนได้ดีด้วย

เบคแมน (1994: 34) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล พบว่าควรมี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีการวางแผนที่ดี 2) มีการจัดการที่ดี 3) สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) มีนวัตกรรมทางการเรียนการสอน

กมล ภูประเสริฐ (2544: 53) สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คือการจัดให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. การรวบรวมรูปแบบการเรียนการสอน
2. การร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การกำหนดความต้องการในเรื่องสื่อการเรียนการสอน
4. การวิเคราะห์และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน

5. การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้
6. การเตรียมการในเรื่องการเรียนการสอน
7. การเตรียมการเรื่องการประเมินผลการเรียน
8. การติดตามกำกับและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม
9. การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนการสอน
10. การร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการประเมินผล
11. การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
12. การจัดระบบเก็บสิ่งที่รวบรวมและจัดทำขึ้นเป็นหมวดหมู่
13. การประเมินจุดเด่น จุดด้อย หรือข้อจำกัดของหลักสูตร
14. การสร้างความภาคภูมิใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา
15. การกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 163-164) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 8 งานดังนี้

1. การจัดทำประมวลผลการสอน
2. การจัดทำแผนการเรียน
3. การจัดตารางสอน
4. การจัดครูเข้าสอน
5. การจัดทำคู่มือนักเรียน
6. การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน
7. การพัฒนาครูอาจารย์
8. การปรับปรุงการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานทางการศึกษา เป็นการ จัดระบบการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ และเป็นการ จัดองค์ความรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของหลักสูตรและเป็นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความมั่งคั่งทั้งทางด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองให้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

4.4 ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักการศึกษา ดังนี้

จุฑารัตน์ มั่งคั่ง (2558: 58) อธิบายถึงปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี ดังนี้

ปัญหาด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการสอนเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2. นิยมสอนด้วยวิธีการบรรยาย ไม่เตรียมการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน
2. การจัดอัตราเวลาเรียนมักไม่เป็นไปตามอัตราเวลาเรียนที่หลักสูตรกำหนด
3. ขาดแคลนเอกสารสำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติม
4. ขาดแคลนสถานที่สำหรับให้นักเรียนฝึกภาคปฏิบัติ

ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการสอน

1. สื่อการสอนมีน้อยประเภท
2. ขาดแคลนแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอน

จำเนียร สุกาญจนะ (2550: 80-82) อธิบายถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ดังนี้

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านที่มีปัญหาสูงสุดได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหาในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

1.1 ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานอื่นเพิ่มขึ้นจากปกติ เนื่องจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีส่วนใหญ่มีภาระงานมากอยู่แล้ว แต่ผู้บริหารบางส่วนมองข้ามความสำคัญของเนื้อหาสาระและกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระนี้ กลับให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนรู้อื่นและภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือหน้าที่การสอนมากกว่า จึงมอบหมายให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รับผิดชอบงานนอกเหนือหน้าที่การสอน นับเป็นการเพิ่มงานมากขึ้นจากปกติ

1.2 ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ความร่วมมือของคณะกรรมการและชุมชน ที่จะพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อาจเนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนส่วนมากมีความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้โดยตรง จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตร และให้ความร่วมมือน้อย

1.3 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ปัญหาจำนวนของวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดงบประมาณในการจัดทำ / จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และขาดประสบการณ์ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีภาระงานมาก มีเวลาในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากครูผู้สอนต้องรับผิดชอบภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือหน้าที่การสอนด้วย เช่น งานการเงิน งานธุรการ งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ตลอดจน

งานโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน เพราะทางโรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรง จึงต้องมอบหมายให้ครูผู้สอนทำ ดังนั้นจึงเป็นผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ไม่สามารถทำได้เต็มที่

1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล การจัดส่งนักเรียนที่มีทักษะด้านงานฝีมือไปประกวดหรือแข่งขันระหว่างโรงเรียน และนอกเขตพื้นที่การศึกษา อาจเนื่องจากบางโรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนจัดส่งนักเรียนไปร่วมประกวดแข่งขันนอกโรงเรียนและนอกเขตพื้นที่การศึกษา และจากการที่ครูคนใดพาไปต้องรับผิดชอบงบประมาณเอง ส่งผลให้การจัดส่งนักเรียนที่มีทักษะด้านงานฝีมือไปประกวดหรือแข่งขันระหว่างโรงเรียนกลายเป็นปัญหา บางครั้งครูผู้สอนเฉื่อยชาและผู้บริหารมองข้ามความสำคัญของผลงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสังกัดที่แตกต่างกัน

2.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เปรียบเทียบตามเพศพบว่า ครูผู้สอนต่างเพศกันเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยรวมมีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านก็พบว่า มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกันในทุกด้านเช่นเดียวกัน

2.2 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยรวมมีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านก็พบว่า มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกันในทุกด้านเช่นเดียวกัน

2.3 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เปรียบเทียบตามสังกัดพบว่า ครูผู้สอนที่มีสังกัดแตกต่างกันเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยรวมมีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านก็พบว่า มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกันในทุกด้านเช่นเดียวกัน

เสรีย์ ขุนคำ (2550: 42-44) อธิบายถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้

1. การจัดรายวิชาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
2. หลักสูตรไม่สัมพันธ์กับรายวิชาที่ใช้ในการศึกษาต่อหรือสอบเรียนต่อ
3. หลักสูตรไม่มีการบูรณาการภายในกลุ่ม
4. หลักสูตรเน้นการสอนสาระที่ 1 มากเกินไป
5. กำหนดเวลาเรียนสาระพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เหมาะสม
6. รายวิชาสาระเพิ่มเติมที่เปิดสอนไม่น่าสนใจและไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

7. เนื้อหาสาระมากเกินไปไม่สัมพันธ์กับเวลาเรียน
8. สาระการเรียนรู้ไม่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น
9. หลักสูตรใหม่เน้นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ครูยังจัดการเรียนการสอนและการ
10. วิชาสาระเพิ่มเติมไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนไม่มีการปรับปรุงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ครูไม่จัดกิจกรรมที่เน้นภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่น
3. ครูขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า และเมื่มีความพร้อมในการสอน
4. ครูขาดความเข้มงวดขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้และขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด

ด้านการวัดและประเมินผล

1. การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละหน่วยไม่ชัดเจนและไม่สมดุล ไม่มีการประเมินผลตามสภาพจริงเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานมากเกินไป
2. ตั้งเกณฑ์ประเมินสูงเกินไป ไม่เหมาะกับสภาพผู้เรียน
3. ครูภายในกลุ่มสาระไม่วางแผนการประเมินร่วมกัน ให้ความสำคัญกับการประเมินผลแต่ละหน่วยไม่เท่าเทียมกัน
4. ไม่ประเมินผลโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเองและเพื่อน
5. เครื่องมือวัดและประเมินผลไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความเที่ยงตรง

สิริยา เวียงนนท์ (2551: 12-14) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ด้านวิชาการ สภาพปัญหาสำคัญที่พบคือ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนประกอบกับบุคลากรมีน้อยแต่ภารกิจมากเกินไป ทำให้ต้องทำงานหลายหน้าที่ไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับงานวิชาการ
2. ด้านบริหารงบประมาณ สภาพปัญหาที่สำคัญที่พบคือ นักเรียนมีน้อยการได้รับ เงินค่าธรรมเนียมการเรียน ย่อมน้อยตามไปด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องหาแหล่งเงินทุนภายนอกมาสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณและจะต้องมีการจัดทำงบประมาณอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องเป็นมืออาชีพสามารถสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ชุมชนได้ ต้องเป็นนักประสานชุมชนที่เก่ง นอกจากนี้บุคลากรภายในโรงเรียนก็ต้องเก่งด้วยและจะต้องร่วมแรงร่วมใจกัน หาเงินทุนหรืองบประมาณมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
3. ด้านบริหารงานบุคคล สภาพปัญหาสำคัญที่พบคือ บุคลากรมีภารกิจของงานมากต้องรับผิดชอบการสอนเต็มที่ทำให้มีเวลาน้อย โรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้ครู

จินตนา ภูธรานุสรณ์ (2552: 35-36) ยังได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนสอนภาษาจีน สังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ปัญหาด้านคุณลักษณะของครูภาษาจีน ปัญหาที่ครูพบมากคือ ปัญหาเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับความรัก ความเมตตาต่อศิษย์ เอาใจใส่ เด็กทุกคน ดูแล และปกครองนักเรียนให้มีความประพฤติดีพบน้อย

2. ปัญหาด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาที่ครูพบมากคือ ปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจหลักสูตรภาษาจีนแม่บทที่ได้มาตรฐานจากแนวทางการพัฒนาหลักสูตร แต่ปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารพบได้น้อย

3. ปัญหาด้านบทบาทของครู ปัญหาที่ครูพบมากคือ ปัญหาของการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยออกแบบ กิจกรรมที่เน้นนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ปัญหาเกี่ยวกับการเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาให้ คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการ ความช่วยเหลือพบได้น้อย

4. ปัญหาด้านบทบาทนักเรียน นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของชั้นเรียน แต่ปัญหาการร่วมทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม รู้จักทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง จับคู่หรือเป็นกลุ่มพบได้น้อย

5. ปัญหาด้านการใช้สื่อในการเรียนรู้ ปัญหาที่ครูพบมากคือ ปัญหาโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์และอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม แต่ปัญหาในการเรียนรู้การใช้สื่อ อุปกรณ์และการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับชั้นและวิชาพบได้น้อย

6. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาครูพบมากคือปัญหาการใช้วิธีการประเมินที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดไว้ให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น แบบสังเกตการณ์อ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความ แบบสัมภาษณ์แบบทดสอบแฟ้มสะสมงาน แต่ปัญหาการตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในขณะที่สอนพบได้น้อย ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน คือ ส่งเสริมให้ครูวัดผลอย่างหลากหลาย สร้างความตระหนักเพื่อให้ครูเกิดความรักความศรัทธาในอาชีพครู ดูแลเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักภาระหน้าที่ ขยันเรียนและทำการบ้านทั้งหมด กระทรวงศึกษาธิการควรจัดหลักสูตรแกนกลางที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนพร้อมจัดทำคู่มือ ครูควรใช้สื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจนักเรียนและต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ

อำพร อัครโรจนกุลชัย (2553: 23-25) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การแสวงหาสารสนเทศ สุขภาพจิตครูและโครงสร้างองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในทางตรง ส่วนการรับรู้

ความสามารถของตน ความร่วมมือของครูและความรู้ของครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในทางอ้อม

สรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนจะประกอบด้วยด้านวิชาการ เกิดจากการขาดการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงไปของสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งด้านแนวคิดทางด้านศาสนาและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านบริหารงบประมาณขาดความจริงจังในด้านการจัดสรรงบประมาณที่ถูกต้อง กับค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการเรียนการสอน เกิดจากการซื้อเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวขาดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจนทำให้ต้องมีการจัดซื้อเทคโนโลยีในราคาที่แพงเสมอ ๆ และ ด้านการบริหารงานบุคคลการจัดคนไม่ถูกกับงานไม่สามารถที่จะเข้าไปบริหารจัดการกับปัญหาได้ เช่น จัดผู้บริหารโรงเรียนที่ขาดประสบการณ์เข้าบริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้เกิดผลเสียในการจัดการศึกษา ทำให้การพัฒนาไม่ได้เต็มตามศักยภาพ

4.5 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน มีข้อค้นพบของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนดังนี้ จำเนียร สุกัญจนะ (2550) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ และด้านการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ กรรณิการ์ กะพะเงิน (2550) ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีการรับรู้สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องของการกำหนดนโยบายการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัด ระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องการจัดระบบการนิเทศและช่วยเหลือ และการกำกับ ติดตามและประเมินการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มาลี ประเสริฐเมธ (2552) ศึกษาการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนและเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา ในปีการศึกษา 2551 ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในและด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

นอกจากนั้น ธัญญ์ณภัส วรรณเกษม (2555) ซึ่งวิจัยเรื่อง ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนารายณ์ ในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูมีทฤษฎีต่อปัญหาการใช้หลักสูตร สถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากอันดับแรกคือด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร รองลงมาคือด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการ วัดผล และประเมินผล และด้านครูผู้สอน ตามลำดับ จุฑาทิพย์ มีดหล้า (2554) ศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็น ในด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จินตนา เรืองศรี (2555) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 เมื่อพิจารณาในภาพรวมโดยมีสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประพิทย์ สุภาวหา (2556) การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากผลการศึกษาดูงานการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่าด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ด้านพัฒนาครู ด้านการส่งเสริมสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสร้างความร่วมมือกับชุมชนและด้านการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ

รวมถึงงานวิจัยของ ศิริวรรณ คนดี (2556) ศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 สรุปผลการวิเคราะห์การวิจัยว่าการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อยคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้และด้านการประเมินผล

กษิรา วาระรัมย์ (2556) การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการอันดับสูงสุดคือ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านหลักสูตรตามลำดับ ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ ควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรแก่ครู จัดทำเอกสารคู่มือครูในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรโรงเรียน และควรจัดทำแผนบริหารหลักสูตร จัดประกวดสื่อ จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลแก่ครู ประสานให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมในโรงเรียน สมยศ แซ่โต้ว (2556) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนราชวินิต ปีการศึกษา 2555 ในภาพรวมพบว่า ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสม และ สุภารัตน์ อึ้งถาวรดี (2558) ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการส่งเสริมงานวิชาการ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนการสอน ดังตาราง 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนการสอน

รายการ	นักวิชาการ												เลือก
	จำเนียร 2550	กรรณิการ์ 2550	มาลี 2552	ธัญญ์นภัส 2555	จุฑาทิพย์ 2554	จินตนา 2555	ประพิทย์ 2556	ศิริวรรณ 2556	กษิรา 2556	สมยศ 2556	สุภารัตน์ 2558	รวม	
การวัดและ ประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	10	✓
การใช้ หลักสูตร	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	✓
กระบวนการ การจัดการ เรียนรู้	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	8	✓
สื่อการเรียน	✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓	7	✓
ครูผู้สอน การพัฒนาครู	✓	✓		✓			✓			✓		5	✓
การนิเทศ		✓	✓			✓					✓	4	
การบริหาร และการ จัดการ		✓	✓	✓								3	
ส่งเสริม วิชาการ		✓				✓					✓	2	
ปัจจัยเกื้อหนุน							✓			✓		2	
งานวิจัย							✓					1	

จากตารางการสังเคราะห์ ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่มีความถี่ของการสังเคราะห์ตั้งแต่ห้าขึ้นไป สามารถสรุปได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวัดและประเมินผล 2) ด้านการใช้หลักสูตร 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 5) ด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

การใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการนำองค์ประกอบต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม การนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้หลักสูตรบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ความหมายของการใช้หลักสูตร

สัจด์ อุทรานันท์ (2532: 260) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน ได้แก่ การจัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร และการนิเทศการใช้หลักสูตร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553: 263) ได้ให้ความหมายว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย นับแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

โบแฮมป์ (Beauchamp, 1975: 164 อ้างอิงจาก บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553) การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุดคือการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีพัฒนาการการเรียนการสอน

สรุป การใช้หลักสูตรจึงเป็นวิธีการดำเนินงานของครู ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การกำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำคู่มือ และการประเมินผลติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และเป็นกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการเรียนการสอน

หลักการในการนำหลักสูตรไปใช้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553: 266-267) สรุปเป็นหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้ดังนี้

1. จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทำนองเดียวกัน และสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. จะต้องมียุทธศาสตร์บุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ นับแต่การเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ในด้านวิธีการ สื่อ การประเมินผล การจัดอบรมผู้ที่จะไปพัฒนาครู การอบรมผู้ใช้หลักสูตรในท้องถิ่น การนำหลักสูตรไปใช้ของครู และการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรของครู ฯลฯ

3. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้

4. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยต่างๆ เหล่านั้นก็คือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตร ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้ประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้เมื่อได้รับการร้องขอ

5. ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง เริ่มตั้งแต่การอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเข้มแข็ง การให้การสนับสนุนด้านปัจจัยต่างๆ แก่ครู ได้แก่ การติดตามประเมินผล การปฏิบัติการสอนของครูอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตัวครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน เช่น การจัดอบรมสัมมนาเป็นระยะ ๆ การเผยแพร่เอกสารที่เป็นประโยชน์ การพาไปทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ฯลฯ

6. การนำหลักสูตรไปใช้ ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาครู โดยทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และควรปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

7. หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ว่าจะเป็น ส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่น ต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถในส่วนที่รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการนำหลักสูตรไปใช้ของครู ลักษณะเช่นนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

8. การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานจะต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำข้อมูลต่างๆ มาประเมิน วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทั้งในแง่ของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการวางแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

การดำเนินการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การใช้หลักสูตรจะมีงานหลัก 3 ลักษณะคือ

1. การบริหารและบริการหลักสูตร หน่วยงานบริการหลักสูตรส่วนกลางของคณะพัฒนาหลักสูตรจะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรและการบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร ส่วนงานบริหารและบริการหลักสูตรในระดับท้องถิ่นซึ่งได้แก่ โรงเรียนก็จะเกี่ยวข้องกับการจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดและความเหมาะสม การบริหารและบริการหลักสูตรในโรงเรียนได้แก่

1.1 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อการงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บริการวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวก และช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง งานบริการหลักสูตรจึงเป็นภารกิจของหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการบริหารและบริการสื่อหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

1.3 การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน การจัดบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสอนวิชาเฉพาะ บริการเกี่ยวกับห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล และการแนะแนว เป็นต้น

2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรที่ยกร่างขึ้นมาเพื่อใช้กับประชากรโดยส่วนรวมในพื้นที่กว้างขวางทั่วประเทศนั้น ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพของสังคมในท้องถิ่น และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ควรจะได้มีการปรับหลักสูตรกลางให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ

2.2 การจัดทำแผนการสอน การจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติโดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ แผนการสอนควรจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) แผนการสอนระยะยาว จัดทำเป็นรายภาคหรือรายปี

2) แผนการสอนระยะสั้น นำแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง

จะเห็นได้ว่าแผนการสอนจะเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของครู ถ้าหากไม่มีการจัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุดหมายทำให้เสียเวลาหรือมีข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก อันจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรเกิดความล้มเหลว

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนักปราชญ์ทางด้านหลักสูตรหลายคนได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ ที่จัดโดยโรงเรียน ดังนั้นจึงถือว่า กิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจัดขึ้นโดยครูเพื่อให้สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งจำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจจะทำได้หลายๆ ชนิด ซึ่งจะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้งบประมาณ โดยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้ หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดเวลาที่สุด ประหยัดแรงงาน และค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด การสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง อาจจะเลือกให้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด เพียง 1-2 กิจกรรม ไม่จำเป็นจะต้องทำทุกๆ กิจกรรม

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีขั้นตอนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือการวัดผลและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลจะได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการสอน และความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของนักการศึกษาในระดับการศึกษาต่างๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบ

บริหารทั่วไปของโรงเรียน และนอกจากนี้ยังไม่ช่วยปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้เรียนถูกวิธี ยิ่งขึ้น เช่น ผลการสอบของนักเรียนที่ไม่ดี ไม่เพียงแต่แสดงความอ่อนของนักเรียนแต่ละคนเท่านั้น เพราะถ้าพิจารณาผลการสอบรวมทั้งโรงเรียนก็จะแสดงถึงความบกพร่องในการสอนไม่ดีของครูด้วย และถ้าพิจารณาผลการสอบรวมทั้งโรงเรียนก็จะแสดงถึงความบกพร่องในด้านการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ และคณะผู้บริหาร ยิ่งกว่านั้นถ้าพิจารณาผลสอบรวมทั้งประเทศก็จะแสดงถึงความบกพร่องในการจัดระบบการบริหารของนักการศึกษาในระดับประเทศอีกด้วย ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

การวัดและประเมินผลเป็นส่วนที่จะใช้พิจารณาตัดสินว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด การวัดและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนซึ่งจำเป็นต้องจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจนเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน อันเป็นส่วนสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้

การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

1. การจัดงบประมาณ การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประจำปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงและยังประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเงินของโรงเรียนจะต้องมีสมรรถภาพในการจัดงบประมาณของโรงเรียนได้ดี ไม่มีผิดพลาดจึงจะสามารถจัดงบประมาณของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มวิชาได้เป็นอย่างดี

2. การใช้อาคารสถานที่ เป็นสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตรซึ่งผู้บริหารการศึกษาพึงตระหนักอยู่เสมอว่า อาคารสถานที่ และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในสถานศึกษาย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอน และการอบรมบ่มเพาะนิสัยแก่ผู้เรียนได้ทั้งสิ้น แต่เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีปริมาณและคุณภาพของอาคารสถานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องวางโครงการและแผนการใช้อาคารสถานที่ทุกแห่งให้เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้เป็นการประหยัดมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ โดยจะต้องสำรวจศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ แล้วจึงวางแผนว่าควรดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุผลตามเจตนารมณ์ หรืออุดมการณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3. การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ขณะดำเนินการใช้หลักสูตรจะต้องศึกษาปัญหาและปรับแก้สิ่งต่างๆ ให้เข้ากับสภาพจริงและความเป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้โดยไม่ให้เสียหลักการใหญ่ของหลักสูตร สิ่งที่คุณต้องการมากคือการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อสร้างความพร้อมในการสอนของครูให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น การฝึกอบรมจะกระทำจากการวิเคราะห์ส่วนที่ขาดในบทบาทหน้าที่ครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

4. การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ภารกิจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนกลางซึ่งเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร หน่วยงานนี้ควรหาทางสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระ การเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้นเป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

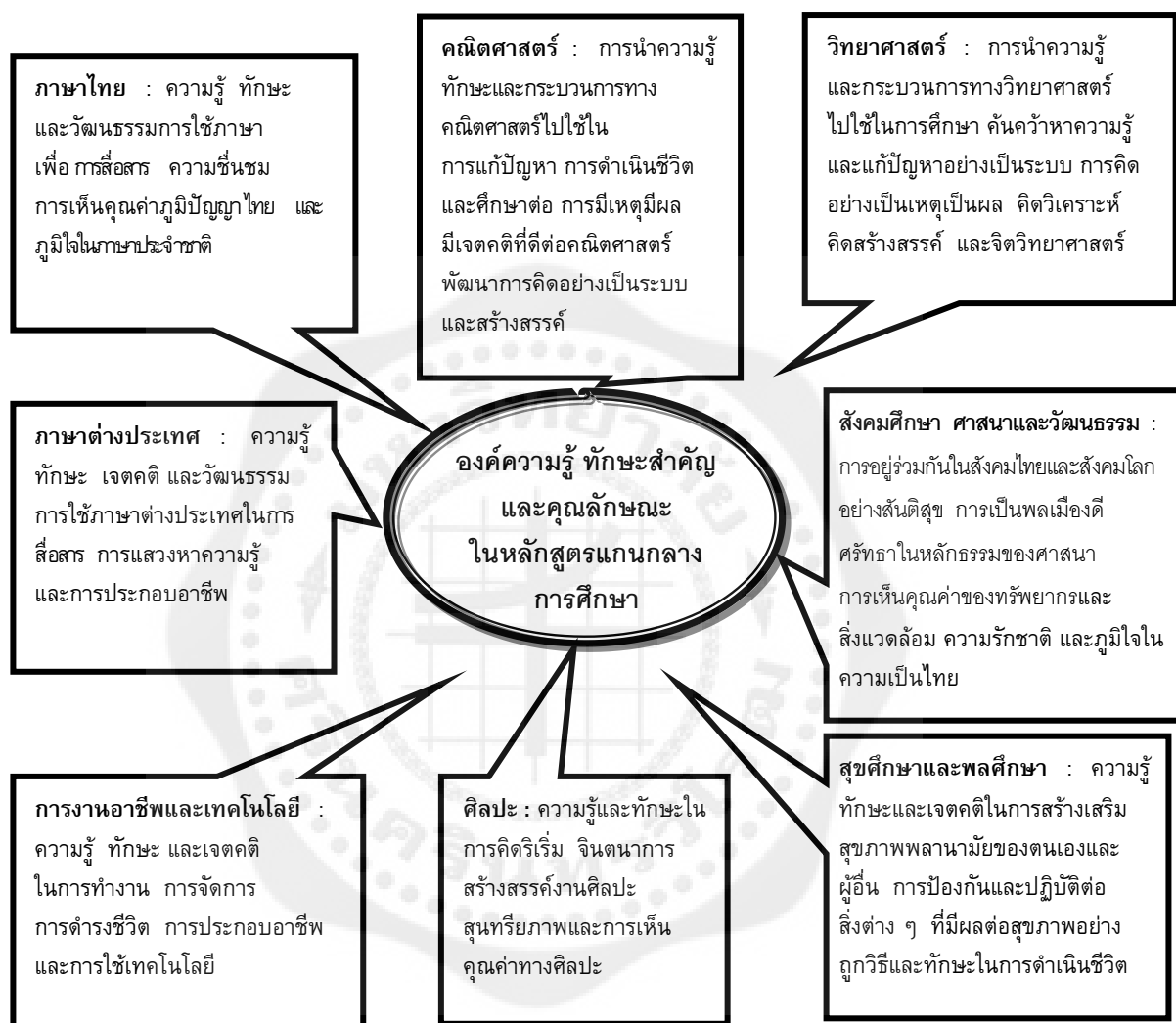
ตาราง 4 โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4 – 6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (3นก.)	120 (3นก.)	120 (3นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3นก.)	120 (3นก.)	120 (3นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3นก.)	120 (3นก.)	120 (3นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (3นก.)	120 (3นก.)	120 (3นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
การทำงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3นก.)	120 (3นก.)	120 (3นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	1,560 (39 นก.)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
● รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 10) สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารหลักฐานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 33-35) เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่บันทึก ผลการเรียนรู้ ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.1 **ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้** เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนรู้และรับรองผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องบันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) จบการศึกษามัธยมศึกษา(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) จบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

1.2 ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบการศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา และผู้จบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตรโดยบันทึกรายชื่อและข้อมูลของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรก ที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม

การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน
  2. พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
  3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง
- การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตาม ประกาศ หรือแนวปฏิบัติ ของกระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารจัดการหลักสูตร

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้ และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับท้องถิ่นโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่เป็ความต้องการในระดับชาติ พัฒนาสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือ หน่วยงาน ต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การใช้หลักสูตร จึงเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้มีการวางแผน การกำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำคู่มือ และการประเมิน ผลติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

อารี พันธุ์ณี (2546: 176) ได้สรุปว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่ เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พินัยต่างๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ

ศุภรา จิตภักดีรัตน์ (2547: 1) ได้สรุปว่า การเรียนรู้คือการที่บุคคลได้รับความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะ ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นสามารถเกิดขึ้นทั้งที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่ดีขึ้น

สุสดี เครือกนก (2548: 12) ได้สรุปว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ทักษะ เจตคติ แนวคิด ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่ดีขึ้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 66) การเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปเป็นอย่างอื่น เช่น เปลี่ยนจากการไม่รู้เป็นรู้ หรือเปลี่ยนจากการชอบเป็นไม่ชอบ หรือ ในทางตรงกันข้ามจากการไม่ชอบเป็นชอบ การเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจาก ประสบการณ์ ตรงไปโดยยังไม่มีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้น

อุษา คงทอง และคณะ (2553: 45) กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันจัดเป็น กิจกรรมขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์อันจะทำให้ เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยมที่ดี

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นการดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องในการจัดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

อุษา คงทอง และคณะ (2553: 3) การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอน ด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการ เรียนของผู้เรียนดังนี้ คือ

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

อนึ่ง การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความรู้ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย

2.2 ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย

2.3 ด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย

3. การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ก็ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 12-27) การจัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สำหรับเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และ เข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้แต่ละวิธี แล้วนำมา จัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวได้แก่

กระบวนการการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถทำได้หลายลักษณะ ในที่นี้จะขอเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นหลัก ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้าน ความรู้ทักษะ/กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งๆ เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวเรื่องหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันนั้น สามารถจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งๆ ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหา ทักษะ/กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวเรื่องหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างเข้าใจลึกซึ้ง และชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิต

การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสองประเภทนี้ จะทำให้กระบวนการจัดการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพต่อผู้สอนต่อเมื่อผู้สอนเลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับบทเรียน และศักยภาพของผู้เรียน การ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม
4. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ
5. ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กระบวนการสร้างความรู้

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ช้้นบททวนความรู้เดิมเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ใน เรื่องที่กำลังจะเรียนรู้

2. **ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด** เป็นขั้นที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสร้างความรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

- 2.1 สร้างความกระจำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน
- 2.2 สร้างความคิดใหม่จากการอภิปรายร่วมกัน และสาธิตแสดงให้เห็น จนทำให้ผู้เรียนสามารถกำหนดความคิด หรือความรู้ใหม่ขึ้นได้
- 2.3 การประเมินความคิดใหม่ โดยการทดลอง หรือใช้กระบวนการคิด คิดอย่างไตร่ตรอง ลึกซึ้ง และประเมินคุณค่า
- 2.4 การนำความคิดไปใช้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินความคิดหรือความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

3. **ขั้นทบทวน** เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้เรียนจะได้ทบทวนความคิด ความเข้าใจ โดยการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเดิมกับความคิดใหม่

กระบวนการคิด

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดมีแนวทาง ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคิด โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนคิด ไม่ปิดกั้นความคิด ให้กำลังใจ เสริมแรงเมื่อผู้เรียนคิดได้ด้วยตนเอง
2. ใช้รูปแบบ วิธีสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดเชื่อมโยงจากความคิดเดิมในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด การคิดชัดเจน การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดถูกทาง การคิดกว้าง การคิดลึกซึ้ง และการคิดไกล
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และกระบวนการคิดต่างๆตามความเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ได้แก่

3.1 ทักษะการคิดหรือทักษะการคิดพื้นฐาน มีขั้นตอนการคิดไม่ซับซ้อน เป็นทักษะพื้นฐานของการคิดขั้นสูง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 ทักษะการคิดพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1.1 ทักษะการสื่อความหมาย หมายถึงทักษะการรับสารรับความคิดของผู้อื่นเข้ามาเพื่อรับรู้ ตีความ และจดจำเมื่อต้องการที่จะระลึกถึง เพื่อนำมาเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดของตนให้แก่ผู้อื่น โดยแปลความคิดในรูปของภาษาต่างๆ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการพูด เป็นต้น ทั้งที่เป็นข้อความ คำพูด

3.1.1.2 ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป หมายถึง ทักษะการคิดที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการสำรวจ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะการจำแนก และทักษะการเปรียบเทียบ เป็นต้น

3.1.2 ทักษะการคิดขั้นสูง หมายถึง ทักษะการคิดที่มีขั้นตอนหลายขั้น และต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดทั่วไปหลายๆทักษะในแต่ละขั้น เช่น ทักษะการสรุป

ความ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการจัดระบบความคิด ทักษะการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และทักษะ การตั้งสมมติฐาน เป็นต้น

3.2 ลักษณะการคิดหรือการคิดระดับกลาง มีขั้นตอนในการคิดซับซ้อนมากกว่าการ คิดในกลุ่ม 1 เป็นพื้นฐานของการคิดระดับสูง ลักษณะการคิดและละลักษณะต้องอาศัยการคิดขั้น พื้นฐานซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.2.1 ลักษณะการคิดทั่วไปที่จำเป็น ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดละเอียด การคิดหลากหลายและการคิดชัดเจน เป็นต้น

3.2.2 ลักษณะการคิดที่เป็นแกนสำคัญ ได้แก่ การคิดถูกทาง การคิดไกล การคิดกว้าง และการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น

3.3 กระบวนการคิดหรือการคิดระดับสูง มีขั้นตอนในการคิดซับซ้อนและต้องอาศัย ทักษะการคิด และลักษณะการคิดเป็นพื้นฐานในการคิด ซึ่งมีหลายกระบวนการ เช่น กระบวนการ คิดวิเคราะห์ กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิด สร้างสรรค์ เป็นต้น

4. ให้เวลาแก่ผู้เรียนในการใช้ความคิด และแสดงความคิด อภิปรายและเปลี่ยนกระบวนการ คิดที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้

5. ร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

6. การวัดและประเมินผลการเรียน ทั้งทางด้านเนื้อหา และทักษะกระบวนการคิด

กระบวนการทางสังคม

กระบวนการทางสังคม เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม การ ทำงานร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีร่วมกัน

แนวทางการจัดการเรียนรู้กระบวนการทางสังคม มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้โอกาสผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มและกระบวนการกลุ่ม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ใน การทำกิจกรรมร่วมกัน

2. มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ และทุกสภาพแวดล้อม

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพของชุมชน ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา มีแนวทางและขั้นตอนดังนี้

1. ชี้้นกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นขั้นเลือกใช้ปัญหาที่อาจได้มาจาก แหล่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับปัญหาที่พบให้ถ่องแท้ และวิเคราะห์ปัญหาตาม ประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาคืออะไร

1.2 มีข้อมูลใดประกอบบ้าง

1.3 มีเงื่อนไขหรือความต้องการข้อมูลใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่

2. ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา เป็นการคิดวิธีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลจากปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในขั้นที่ 1 ประกอบกับข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น นำมาประกอบวางแผนการแก้ปัญหา สำหรับการแก้ปัญหาที่ต้องตรวจสอบโดยการทดลอง ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการทดลอง หรือวิธีการตรวจสอบ รวมทั้งแนวทางในการประเมินผลการแก้ปัญหาด้วย

3. ขั้นการดำเนินการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการลงมือแก้ปัญหาและประเมินว่าวิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้เป็นอย่างไร ถ้าการแก้ปัญหานั้นได้ถูกต้องจะประเมินต่อไปว่า วิธีการนั้นจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหานั้นได้หรือไม่ ถ้าพบว่าการแก้ปัญหานั้นไม่ประสบความสำเร็จอีก ผู้เรียนจะต้องย้อนกลับไปทำความเข้าใจใหม่ว่ามีข้อบกพร่องใด เช่น มีข้อมูลเพียงพอหรือไม่ เพื่อจะได้เริ่มต้นการแก้ปัญหาใหม่อีกครั้ง

4. ขั้นตรวจสอบการแก้ปัญหา เป็นการประเมินภาพรวมในการแก้ปัญหาทั้งด้านวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ในการแก้ปัญหาใดๆ ต้องตรวจสอบถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

กระบวนการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

กระบวนการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยการกระตุ้นแนะนำเรื่องที่จะเรียนโดยใช้

ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เราให้ผู้เรียนอยากเห็น อยากเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อเท็จจริง โดยเชื่อมโยงความอยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้ของผู้เรียนจากประสบการณ์เดิมในขั้นที่ 1 สู่การค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่หรือแนวคิด ทฤษฎีใหม่ ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การฝึกปฏิบัติ เป็นการฝึกปฏิบัติด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ หรือขยายผล เป็นขั้นการนำข้อค้นพบในขั้นฝึกปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ

7. กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานจริงตามแนวทางดังนี้

1. การศึกษา และการวิเคราะห์ภาระงาน และโครงสร้างของงาน
2. การวางแผนปฏิบัติงาน
3. การลงมือปฏิบัติ โดยดำเนินการดังนี้

- 3.1 ครูผู้สอนให้คำแนะนำ และสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง
- 3.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน
- 3.3 ผู้เรียนฝึกฝนทักษะความชำนาญ
4. ชั้นประเมินผลงาน / ปรับปรุงชิ้นงาน

กระบวนการจัดการ

กระบวนการจัดการประกอบด้วยทักษะจำเป็นซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การวางแผน ได้แก่
  - 1.1 วิเคราะห์งาน
  - 1.2 ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
  - 1.3 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติงาน ได้แก่
  - 2.1 ประสานงาน
  - 2.2 ทำงานเป็นระบบตามแผน
3. การประเมินผลและสรุปผลงาน
  - 3.1 ติดตามงานอย่างเป็นระบบ
  - 3.2 ประเมินผลและปรับปรุงงาน
  - 3.3 สรุปผลงาน

กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ มีแนวทางดังนี้

1. คัดกรอง และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เลือกกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องระหว่างลักษณะของเนื้อหาสาระ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ

กระบวนการพัฒนาทักษะนิสัย

กระบวนการพัฒนาทักษะนิสัย มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. กำหนดจุดเน้นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม ความรู้สึก และความคิด จุดเน้นการสร้างพฤติกรรมควรสร้างตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และเพิ่มพฤติกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น หลังจากผู้เรียนในแต่ละวัย จนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมพัฒนาไปด้วยกันจนบรรลุเป้าหมาย
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการคิด พฤติกรรมที่ควรทำและเกิดจิตสำนึกหรือความรู้สึกที่ดีงาม ใช้สื่อ หรือเทคนิควิธีการ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด

สนใจใคร่เรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และกล้าแสดงออก เช่น การใช้กิจกรรม เพลง เกม นิทาน บทบาทสมมติ การอภิปราย การระดมสมอง ฯลฯ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ สรุป และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการเสริมแรงให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ให้ได้เห็นแบบอย่างที่ดี และยอมรับรู้ความจริงตามหลักจริยธรรม และหลักศาสนาที่ตนนับถือศรัทธาด้วยการเห็นตัวอย่าง ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลจากการปฏิบัติด้วยตัวเอง

4. บุคลิกภาพของครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับการสอนคุณธรรม จริยธรรม ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสมสมัย สมวัย และเหมาะสมกับกาลเทศะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

สรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากประสบการณ์ที่ได้มาจากการฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทำให้มีพัฒนาการการเรียนรู้ทั้งด้านเจตคติและทักษะ ตลอดจนค่านิยมและการเป็นบุคคลที่มีความสามารถ

การพัฒนาดตนเองของครู

คุณภาพของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะมีข้อค้นพบจากงานวิจัยหลายฉบับ ที่พบว่านักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า การพัฒนาคุณภาพครูจึงเป็นนโยบายสำคัญด้านการศึกษาของรัฐบาลทุกยุคสมัย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556: คำนำ) และสมุณฯ พงษ์มาลา (2543: 1) อธิบายถึงหน้าที่ของครูที่สำคัญ คือการพัฒนาการเรียนการสอน แต่การที่ครูจะมีความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนได้นั้น ครูต้องมีการพัฒนาดตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความกระตือรือร้นที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

ความหมายของการพัฒนาดตนเอง

จากแนวความคิดความหมายการพัฒนาดตนเองของนักวิชาการหลายท่าน สรุปไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2542: 130-131) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาดตนเองของครู ไว้ว่า “ครูจำเป็นต้องเร่งพัฒนาดตนเองก่อน มากกว่าที่จะรอรับการพัฒนาดจากหน่วยงานต้นสังกัดครูควรจะได้มีพัฒนาดตนเองอยู่เสมอให้พร้อมสำหรับวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงและภาวะวิกฤตศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อให้ทุกคนมองเห็นว่าอาชีพครู เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ยังมีความจำเป็นต่อสังคม ในฐานะที่เป็น

วิชาชีพที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพต่อไปในอนาคต”

กรกช วิชัย (2551: 1) สรุปว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาไม่หยุดยั้ง มุ่งเน้นความอดทน มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถหลากหลาย กระตือรือร้นอยู่เสมอ รักงานที่ทำปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ และคิดแต่ทางบวก

ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2551: 21) สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเอง มีความหมายมากมาย เป็นความต้องการของบุคคลในการที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนจากที่เป็นอยู่ ให้มีความรู้ความสามารถที่มากขึ้น หรือสูงขึ้น ให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการหรือได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยความต้องการของบุคคลเป็นผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และเป็นการพัฒนาตนเองทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็น พัฒนาคณ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบด้วย ทำให้บุคคลสามารถดำเนินกิจกรรมที่สนองความต้องการ แรงจูงใจ หรือเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้ และพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตลอดจนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของบุคคล

ศิริพร อาจปักษา (2557: 19) สรุปว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเกิดความต้องการแล้วดำเนินการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆของตน ด้วยตนเอง เพื่อให้ตนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นและเหมาะสมขึ้น เพื่อส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของตนของงานที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนองค์กรและสังคมที่เกี่ยวข้อง

เพ็ญศรี นาคพนม (2556: 17) ได้สรุปว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ เพื่อสร้างความรู้ความสามารถและทักษะให้มากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาตนเองและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ

มิกเลอร์ (Migler, 1992: 1; อ้างถึงใน เพ็ญศรี นาคพนม 2556: 17) สรุปว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึงกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาทักษะของบุคคล และสามารถที่จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ เหมือนกับ บัณฑิต มีการเน้นหนักในค่านิยมตามเส้นทางในการพัฒนาของตนเองอย่างหลากหลาย

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองของครูหมายถึง การดำเนินงานของครูในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ มีวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน รวมทั้งจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ปฏิบัติการสอน นักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของหลักสูตร

หลักการพัฒนาดตนเอง

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามลำดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือ การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะกำหนดเป็นข้อบังคับต่อไป หากผู้ประกอบวิชาชีพผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้นั้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ 1) ยกข้อกล่าวหา 2) ตักเตือน 3) ภาคทัณฑ์ 4) พักใช้ใบอนุญาตที่กำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน 5 ปี และ 5) เพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 54)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 13) กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความคิด วิทนาการ และกระบวนการให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนย่อมจะเป็นผู้ที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดผลได้ดี โดยผู้สอนควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. บุคลิกภาพของผู้สอน หมายถึงรวมถึง การพูด เสียงที่พูด ความกระฉับในการพูด สำเนียงที่พูด หน้าตา กิริยาท่าทางและการแสดงออกต่างๆ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ทัศนคติต่อวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรม ความอดทน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเสียสละและความขยันหมั่นเพียร

2. ความรู้ของผู้สอน ผู้สอนย่อมคาดหวังไว้สูงว่า ผู้สอนจะมีความพร้อมทางด้านวิชาการ สามารถจะให้ข้อมูล สอน อธิบายหลักเกณฑ์ ทฤษฎี และข้อสงสัยต่างๆให้ผู้เรียนได้กระจ่างชัด ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความรู้รู้ ติดตามข่าวสารทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และมีความพร้อมที่จะสอน

3. วิธีการสอน การสอนที่ดีนั้น รวมถึงที่ผู้สอนรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการแตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสม และน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ ความคิด ตามความมุ่งหมายของผู้สอน นอกจากนี้ ก็ควรมีความเข้าใจ ใส่ใจต่อผู้เรียนตลอดจน ความรักศรัทธาในวิชาชีพครูอีกด้วย

สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ (2544: 140-143) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้จัดการ (Manager of the learning environment) ผู้สอนต้องดำเนินการจัด สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยการจัดและการวางแผน เพื่อให้เกิดสิ่งที่ต้องการ

2. เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator of individual development) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนจึงต้องรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลและปรับ วิธีเรียน วิธีสอนให้หลากหลาย

3. เป็นสื่อกลาง (Mediator of human relations) ผู้สอนมีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับกลุ่มผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ให้การยอมรับและความอบอุ่นแก่ผู้เรียน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 59-60) กล่าวว่า ก่อนการสอนต้องวิเคราะห์ความ พร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทศนคติต่ออาชีพ ผู้สอนรู้สึกมีความภูมิใจในความเป็นครูหรือไม่ รู้สึกมีความสุข และสนุกที่จะสอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีความเต็มใจที่จะรับบทบาทภาระการสอนหรือไม่ ผู้สอน ควรได้พิจารณาตนเองจากข้อคำถามหลายๆ ประเด็น เพื่อให้มั่นใจว่ามีความรักการสอน ผู้สอนยัง เห็นว่าอาชีพสอนเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดความสุขทางใจ มีความปิติและเต็มใจที่จะสอนลูกศิษย์ มีความสุขที่จะค้นคว้าหาความรู้ตลอดจนหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี

2. ความรู้ ผู้สอนมีความรู้ในสาระของวิชาที่กำหนดในหลักสูตร (Curriculum) มาก น้อยเพียงใด ความรู้ที่ผู้สอนมีอยู่ในระดับสูงกว่าหรือน้อยกว่าความรู้ที่กำหนดในลักษณะรายวิชา (Course Description) ผู้สอนควรเลือกสรร เสาะหาความรู้ เพื่อให้เหมาะกับหลักสูตรและระดับของ ผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิชาชีพครู

3. ศาสตร์การสอน ผู้สอนที่มีความรู้ด้านสาระวิชา เป็นจำนวนมากที่ไม่อาจเป็น ผู้สอนที่ดีได้ เนื่องจากขาดความรู้ด้านศาสตร์การสอน ดังนั้นผู้สอนต้องถามตนเองว่าผู้สอนทราบ วิธีการสอนหลายๆแบบหรือไม่ การสอนบรรยายจะใช้ได้เมื่อใด การสอนสัมมนา มีจุดมุ่งหมาย อย่างไร จะใช้ได้ในการใด การสอนแบบโครงการ แบบปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไร และเมื่อใดจะใช้ การระดมสมองหรือการประชุมกลุ่มย่อย ศาสตร์ต่างๆ เหล่านี้ได้มีผู้ประมวลไว้ ซึ่งผู้สอนควรได้ พิจารณาว่าสามารถหรือพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างไร การรู้ศาสตร์การสอนย่อมทำให้ ผู้สอนรู้วิธีการวางแผนการสอน วิธีการดำเนินการสอน การเข้าสู่บทเรียนอย่างน่าสนใจ การเรียบ

เรียงสาระตามลำดับอย่างดี การมีอุปกรณ์ประกอบที่ชัดเจน สวยงาม ตลอดจนการประเมินผลอย่างถูกต้อง

4. บุคลิกภาพ ผู้สอนที่มีบุคลิกภาพดี เช่น หน้าตามีความสุข อุ่มเอม ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดี สุขภาพจิตดี ย่อมชวนให้ผู้เรียน เกิดความประทับใจ ต้องการเรียนด้วยและถ้าเป็นผู้ที่พูดได้คล่องแคล่ว เสียงดัง ฟังชัด พูดชัดถ้อยชัดคำแล้วยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาเลื่อมใส สนใจติดตามฟังเรื่องที่ครูสอนได้มากกว่า การนั่งฟังครูพูดเบาๆ ไม่ชัดเจน ไม่ได้ยิน ทำให้เกิดการเบื่อง่าย ผู้สอนจึงควรปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการมีอาชีพเป็นครู

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาดนของครู จำเป็นจะมีการพัฒนาดนเองให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ต้องมีทักษะการจัดการ การแสวงหาความรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มีทัศนคติในทางบวกและมีบุคลิกภาพที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

วิธีการพัฒนาดนเอง

วิธีการพัฒนาดนเองเป็นการพัฒนาคุณสมบัติที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นการจัดการตนเอง ให้มีเป้าหมายชีวิตที่ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาดนเองจะทำให้บุคคลสำนึกในคุณค่าความเป็นคนได้มากยิ่งขึ้น

ไพศาล เสมสุข (2555: ออนไลน์)ได้อธิบายแนวทางและวิธีการพัฒนาครู ดังนี้

การพัฒนาครูแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาที่ยึดเอาวิทยากรและเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาลักษณะนี้เน้นความสำคัญของเนื้อหาวิชาหรือสาระของความรู้ข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพและงานของครู (เช่น งานราชการ) โดยมีวิทยากรเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ข่าวสารและข้อมูลเหล่านั้น ไปสู่ครูผู้รับการพัฒนา จุดหมายการพัฒนามุ่งเน้นให้ครูรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้าใจเนื้อหาสาระเหล่านั้นกิจกรรมการพัฒนาเป็นการสื่อสารทางเดียว รูปแบบการนำเสนอที่นิยมกันคือ วิทยากรคนเดียวหรือหลายคนบรรยายหรืออภิปรายในที่ประชุมครู วิทยากรอาจใช้สื่อและเทคโนโลยีรูปภาพ แสงและเสียงประกอบการบรรยาย เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยเพิ่มความสนใจ ผู้รับการพัฒนาฟังและดูสิ่งประกอบการบรรยาย รับรู้ จดจำ และบันทึกสาระของความรู้ข่าวสารข้อมูล

2. การพัฒนาที่ยึดเอาครูเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาลักษณะนี้เน้นความสำคัญของครูผู้ร่วมกิจกรรมการพัฒนา การตัดสินใจและทำกิจกรรมทุกอย่างมุ่งประโยชน์การพัฒนาครูให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและเนื้อหาความรู้ ครูและวิทยากรปฏิบัติกิจกรรมตามจังหวะและโอกาสต่างคนต่างเรียนรู้ไปพร้อมกัน ความรู้ ข่าวสารและข้อมูลมาจากหลายแหล่ง และเลือกสรรเฉพาะที่จะนำไปใช้ประโยชน์

วิธีการและกิจกรรมที่ปฏิบัติมีหลากหลาย มีทั้งการสื่อสารทางเดียว สองทาง การฝึกหัดทดลอง ปฏิบัติจริง สังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ปฏิบัติ วิทยากรเป็นผู้กำกับ

จุดหมายมุ่งเน้นการพัฒนาหรือความมั่งคั่งของครูแต่ละคน ในแต่ละด้านตามสภาพ ปัญหาและความต้องการของครู จะพัฒนาที่ละเรื่องหรือที่ละด้าน อาจทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม พัฒนาต่อเนื่อง ไม่เน้นความสำคัญของเวลาและสถานที่ ประเมินผลตามจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ และนำผลนั้นมาพิจารณาหาประเด็นเพื่อพัฒนาต่อเนื่องไปอีก

การพัฒนาครูในลักษณะนี้มี 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. การพัฒนาตนเองโดยไม่มีวิทยากรหรือมีเป็นครั้งคราว
2. การพัฒนาตนเองโดยมีวิทยากรช่วยชี้แนะ แนวและช่วยเหลือ
3. การพัฒนาตนเองโดยผสมแบบที่ 1 และ 2 ตามสภาพปัญหา และความเหมาะสมอื่นๆ

ของผู้เข้าร่วมพัฒนารวมทั้งบริบทต่างๆ

การพัฒนาครูลักษณะนี้ตรงกับแนวทางจัดการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การพัฒนาผู้เรียนถือว่าผู้เรียนสำคัญฉันใด การพัฒนาครูก็ถือว่าครูสำคัญฉันนั้น

กระบวนการพัฒนาครู มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพของครู ตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนดขึ้น รวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษากำหนดขึ้น
2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนดในข้อ 1 หรือไม่
3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อทราบว่าคุณครูคนใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่การศึกษาใด ประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานหรือบกพร่องด้านใด แต่ละด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ผู้ใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่ใด ต้องพัฒนาด้านใดก่อน และหลัง หรือพัฒนาไปพร้อมกัน
4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา (หมายถึงพัฒนาตนเองหรือรับการพัฒนา) อาจจัดเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม โดยพิจารณาจากสภาพและปัญหาที่ค้นพบในข้อ 3 เป็นหลัก และองค์ประกอบอื่นๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา วิทยากร เป็นรอง
5. กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใด ในช่วงเวลาใด ปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงานผลอย่างไร

6. ปฏิบัติการพัฒนาตามแผนงานที่กำหนด กำกับดูแล สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำผลการพัฒนามาให้รางวัลยกย่อง เชิดชูเกียรติ หรือนำผลการพัฒนาไปในเรื่องอื่นๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน

สุเมิตรา ภูมालา (2549: 17-21) อธิบายถึงวิธีการพัฒนาครู มี 6 วิธี ดังนี้

1. การฝึกอบรมประจำการ คือการให้การฝึกอบรมครูในขณะที่ยังปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อช่วยให้ครูแต่ละคนเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของการประกอบอาชีพ และเป็นการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความเจริญงอกงามในวิชาชีพ

2. การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลในห้องเรียน เป็นการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล โดยอาศัยวิธีการหลายอย่างจากผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารโรงเรียนหรือศึกษานิเทศก์ เช่น การสังเกตชั้นเรียนหรือการเยี่ยมชั้นเรียนอย่างมีเป้าหมาย การประชุมหารือกับครู การสาธิตการสอน การประเมินผลตนเองของครู การให้เพื่อนนิเทศกันเอง

3. การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เป็นการพัฒนาครูด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลายที่นอกเหนือจากการดำเนินการในห้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับครูและนักเรียน การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลนี้ ผู้บริหารหรือศึกษานิเทศก์ต้องยอมรับว่าครู มีความแตกต่างกันในหลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ความสนใจและช่วยให้ครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้มีความเข้าใจในศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ต้องเข้าใจความสำคัญของการช่วยเหลือครูทุกคนให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาครูเป็นกลุ่ม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน หรือเรียกว่า เทคนิคการนิเทศเป็นกลุ่ม มีเป้าหมายเพื่อให้ครูหรือกลุ่มครูปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งผู้นิเทศจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นและผลการศึกษา ผู้นำจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทนต่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาครูเป็นกลุ่มมีรูปแบบการดำเนินการดังนี้

- 4.1 การประชุมนิเทศครูใหม่
- 4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 4.3 การดำเนินการประชุมที่มีประสิทธิภาพ
- 4.4 การเยี่ยมชมการสอนของครูคนอื่นๆ
- 4.5 การทดลองและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน
- 4.6 เทคนิคกลุ่มสร้างคุณภาพ (QC)
- 4.7 เทคนิคเฉพาะ

5. การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการทางคลินิก หรือการนิเทศแบบคลินิก เป็นหลักการพื้นฐานและแนวปฏิบัติที่ได้ออกแบบไว้ เพื่อปรับปรุงสมรรถนะทางการสอนของครูในห้องเรียน อาศัยข้อมูลส่วนใหญ่จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นและสัมพันธภาพระหว่างครูและผู้นิเทศ ทำให้ได้รูปแบบของโครงการ วิธีการดำเนินการยุทธวิธีซึ่งได้ออกแบบเอาไว้เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการปรับปรุงพฤติกรรมของครูในห้องเรียน ซึ่งกระบวนการนิเทศแบบคลินิก เพื่อการพัฒนาครูมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนขั้นเตรียมการ (Pre-Planning) เป็นการพิจารณาบุคคลและกำหนดปัจจัยแวดล้อม เป็นขั้นพิจารณาถึงคุณลักษณะและความสามารถของครูอย่างรอบด้านรวมถึงพิจารณาถึงความสามารถของผู้นิเทศหรือนักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมปรึกษาหารือก่อนสังเกต (Pre-Observation Conference) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศและครูมีความพร้อม เพราะเป็นไปตามความต้องการของครูในขั้นนี้จะมีการดำเนินการอยู่ 4 ลำดับ คือ

1. การกระชับสัมพันธภาพ เช่น การพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อลดความตึงเครียดหรือความหวาดวิตกของครู

2. การตรวจสอบการวางแผน ในขั้นนี้ผู้นิเทศจะต้องเข้าใจปัจจัยหรือตัวแปร

3. ประการ คือ ตัวนักเรียน สิ่งที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนและวิธีการจัดปัจจัยแวดล้อมทางการสอน เพื่อให้การสอนประสบผลสำเร็จ

3. การเลือกวิธีการสังเกต เป็นขั้นตอนที่สำคัญไม่น้อยเพราะว่าเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต จะครอบคลุมธรรมชาติของข้อสนเทศที่ได้รับรวบรวมวิเคราะห์ไว้

4. การประเมินบุคคลและการปรับเปลี่ยนปัจจัยภายนอก เป็นการพิจารณาข้อสนเทศเกี่ยวกับตัวครู เพื่อให้รู้ถึงความสามารถของครู

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตและการวิเคราะห์ (Observation and Analysis) เป็นกระบวนการสังเกต การบันทึกและการแปลความหมายการกระทำของนักเรียน การแปลความหมายการกระทำของครู และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ขั้นตอนนี้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติการทางคลินิกเพื่อพัฒนาครู

1. การยืนยันข้อตกลง

2. การรวบรวมข้อมูล

3. การตรวจสอบข้อมูลและการจัดการข้อมูลให้สัมพันธ์กับข้อตกลง

4. การประเมินบุคคลและปรับเปลี่ยนปัจจัยแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 4 การประชุมภายหลังการสังเกต (Post-Conference) เป็นการประชุมปรึกษาหารือภายหลังการสังเกต เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญทั้งของครูและผู้นิเทศ เพราะเป็นช่วงเวลาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแต่ละครั้ง เป็นช่วงเวลาสำหรับพูดคุยด้วยความจริงใจและด้วยความกระจำจืด นั่นคือการพูดคุยในสิ่งที่ทำได้และสิ่งที่ทำไม่ได้ มีขั้นตอนย่อยดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนข้อสนเทศ เป็นการที่ครูและผู้นิเทศต้องเผชิญกับข้อตกลง 3 ประการ คือ การให้ข้อเสนอแนะ การอนุญาตให้ครูแนะนำและการเปลี่ยนข้อสนเทศซึ่งกันและกัน

2. การกำหนดแนวปฏิบัติในอนาคตต่อไป เป็นการวางแผนหรือกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติในอนาคต เพื่อปรับปรุงงานที่ผิดพลาด

3. การประเมินบุคคลและปรับเปลี่ยนปัจจัยแวดล้อม เป็นการประเมินคุณลักษณะของครู ผู้นิเทศจะต้องหาวิธีเพื่อให้ความกระจำจืด คำแนะนำและให้ครูพยายามประเมินลักษณะที่แท้จริงของการสอนที่ได้สรุปไว้ในขณะสังเกต

กระบวนการนิเทศแบบคลินิก เพื่อการพัฒนาครูเป็นขอบข่ายซึ่งวางแผนขึ้น เพื่อกำหนดปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกันสำหรับครู การสนับสนุนการปรึกษาหารือที่ได้กระทำขึ้นโดยการสอน โดยยอมให้ผู้นิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนและแก้ไขวิธีการให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของครู

6. การนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ของการสอน วิธีพัฒนาครูโดยการนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ของการสอน เป็นเทคนิคการพัฒนาครูเป็นรายบุคคลภายในห้องเรียนอีกแบบหนึ่ง และมีส่วนคล้าย

นิเทศแบบคลินิกตรงที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศ การนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ของการสอนอยู่บนแนวคิดพื้นฐานที่ว่า จะต้องมีการบูรณาการ การควบคุมภายนอก (ผู้นิเทศ) และการควบคุมภายใน (ครูในชั้นเรียน) เมื่อสิ้นสุดช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น สัปดาห์เรียน

เทคนิคการนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ของการสอน จะต้องดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. จุดประสงค์ การเขียนหรือกำหนดจุดประสงค์ทางการสอนของครูมีแหล่งที่มาหลายแหล่งสำคัญ ได้แก่
  - 1.1 ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองของครู
  - 1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน
  - 1.3 ความกังวลห่วงใยของครู
  - 1.4 ผลการประชุมหารือระหว่างครูหรือศึกษานิเทศก์
2. พฤติกรรมสนับสนุนจุดประสงค์ พฤติกรรมที่สนับสนุนจุดประสงค์ คือ ข้อความที่ระบุอย่างจำเพาะเจาะจงในพฤติกรรมต่างๆ ว่าจะอย่างไรเพื่อสนับสนุนให้จุดประสงค์ที่กำหนดไว้สามารถสำเร็จลุล่วง
3. วิธีดำเนินการพัฒนาการสอนของครูโดยใช้เทคนิคการนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอนมีขั้นตอนอยู่ 4 ประการ คือ
  - 3.1 การประชุมหารือระหว่างครูกับผู้นิเทศร่วมกันสร้างจุดประสงค์ทางการสอนให้ชัดเจน
  - 3.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมที่จะไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
  - 3.3 การเสริมกำลังใจให้ครูผู้สอนโดยพยายามปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
  - 3.4 การสร้างตารางกำหนดเวลาทั้งครูและผู้นิเทศร่วมกัน กำหนดเวลาสำหรับเสริมกำลังใจและควบคุม
4. ขั้นตอนการสร้างส่งเสริมและการดำเนินการขั้นนี้มีความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอนอย่างยิ่งและมีลำดับขั้นตอนดังนี้
  - 4.1 การสร้างความเข้าใจให้คณะครูซึ่งควรใช้รูปแบบของการประชุมสัมมนาครูทั้งหมดในโรงเรียน
  - 4.2 จัดหาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู
  - 4.3 วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการสอนที่ต้องการจะปรับปรุง
  - 4.4 แปลความหมายของประเด็นที่เฉพาะเจาะจงให้เป็นรายการพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้
  - 4.5 เลือกพฤติกรรมเฉพาะเจาะจงที่ใกล้เคียงที่สุด
  - 4.6 สร้างแบบฟอร์มที่ใช้ในการนิเทศ
  - 4.7 จัดทำแบบฟอร์มให้พอเพียง
  - 4.8 ให้แน่ใจว่าในแบบฟอร์มนั้นมีรายการ “ทำแล้ว”

4.9 อธิบายการใช้แบบฟอร์ม

4.10 ผู้นิเทศดำเนินการเสริมกำลังใจตามตารางปฏิบัติการนิเทศที่กำหนดไว้

4.11 ข้อผูกมัดระหว่างผู้นิเทศและครูที่จะปฏิบัติการนิเทศตามตารางที่กำหนดไว้

4.12 ถ้าจุดมุ่งหมายและพฤติกรรมนั้นๆสำเร็จแล้ว ควรมุ่งประเด็นต่อไป

4.13 ทบทวนติดตามพฤติกรรมการสอนที่ได้นิเทศแล้วรายบุคคล ในห้องเรียนที่เน้นความชัดเจนของจุดประสงค์และเน้นพฤติกรรมของครูที่จะสนับสนุนจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556: 94) กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนะวิธีการและแนวทางการพัฒนาครูสำหรับโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนแต่ละแห่งสำรวจ จัดทำข้อมูล กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าครูควรได้รับการพัฒนาในด้านใดบ้าง ที่ผ่านมาครูได้รับการพัฒนาในเรื่องอะไรไปบ้างแล้ว และมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องใดเพิ่มเติม

2. โรงเรียนจัดทำแผนการพัฒนาครู โดยระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมายการพัฒนา วิธีการดำเนินงาน โดยเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมกับครูและแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่

3. โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ประสานงาน และคณะทำงาน จัดสรรเวลาให้คณะทำงาน ประชุมปรึกษาหารือการจัดกิจกรรมพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ

4. จัดการประชุมสัมมนาและอบรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงบทบาทและข้อปฏิบัติในการพัฒนาโรงเรียน

5. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน โดยเพิ่มให้อยู่ในระเบียบวาระการประชุมรายเดือน เพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่แต่ละเรื่องควบคู่กับการติดตามการปฏิบัติงาน

6. ผู้บริหารสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองของคณะครู โดยจัดมุขวิชาการให้ตายเฉพาะ จัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอก และภายในโรงเรียน อำนวยความสะดวกให้ครูได้รับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ

7. จัดเวทีให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูด้วยกันเอง โดยมีสาระที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ครูสนใจ เช่น การจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระต่างๆ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การแก้ปัญหานักเรียน การบริหารชั้นเรียน ฯลฯ

8. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์ความรู้และปฏิบัติการเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผล ฯลฯ

9. จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ เยี่ยมชมและศึกษาดูงานหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

10. ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูประเมินผลตนเองเป็นระยะในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

11. ผู้บริหารปลูกจิตสำนึกบุคลากรในเรื่องการทำงานร่วมกัน ทักษะการทำงานเป็นทีม

12. โรงเรียนจัดให้มีระบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาวิชาชีพ จับคู่ครูเพื่อเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือกัน เพื่อพัฒนาวิชาชีพทั้งการพัฒนาการเรียนการสอน และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาตนเองของครู เป็นวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ครู ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสื่อการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นยังสามารถทำให้ผู้เรียนได้พบหรือศึกษาในสิ่งและเรื่องที่เสมือนจริงด้วย และสื่อการเรียนกับมนุษย์มีความสัมพันธ์มาตั้งแต่สมัยโบราณ อาจได้รับอิทธิพลจากสิ่งที่พบเห็น จากสิ่งแวดล้อม สื่อจะมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง สื่อจะเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งความหมายกับผู้รับความหมายเพื่อให้เข้าใจความหมายซึ่งกันและกัน ทั้งนี้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้หลากหลาย ดังนี้

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ (2550: 101) ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอนคือ สิ่งต่างๆที่ใช้เป็นตัวกลางใน กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ (ครูกับผู้เรียน) ซึ่งอาจเป็นคำพูดคำเขียน รูปภาพสัญลักษณ์หรือแม้กระทั่งสีหน้าท่าทาง

จันทร์ธานี สงวนนาม (2551: 154) ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครู และนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น สื่อที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอน เช่น เอกสารหลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 25) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจมีความเข้าใจเกิดการเรียนรู้และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อธรรมชาติ การเลือกสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความน่าสนใจชวนคิดชวนติดตาม เป็นสื่อที่เข้าใจง่ายกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้และที่สำคัญคือ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 190-191) ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ตลอดจนจำได้ นาน สื่อการเรียนการสอนแบ่งได้เป็นสื่อประเภทวัสดุ เช่น ของจริง รูปภาพ หนังสือ เป็นต้น สื่อ ประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์

เป็นต้น และสื่อประเภท วิธีการ ได้แก่ กิจกรรมทุกอย่างที่ครูอาจารย์หรือนักศึกษาจัดทำขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานของครูในการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนที่หลากหลาย จำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงเป็นสื่อที่มีความทันสมัย ช่วยให้ครูผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น และยังจะช่วยประหยัดเวลาในการสอน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและสามารถจดจำได้นาน

ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนให้ประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้

สื่อกับผู้เรียน

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่เบื่อหน่ายการเรียน
3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับผู้สอนด้วย
5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น
6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนรายบุคคล

สื่อกับผู้สอน

1. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้ในการบรรยายเพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย
2. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง
3. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจยิ่งขึ้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555: 64) สรุปว่า นวัตกรรมสื่อการสอน เป็นผลเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยี โทรคมนาคม ซึ่งทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมาก ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อ ที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ นวัตกรรมสื่อการสอน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย (Multimedia) การประชุมทางไกล (Teleconference) ชุดการสอน (Instructional module) และวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive video)

วัชรพล วิบูลยศรีน (2556: 16-17) ได้สรุปว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญในฐานะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนจึงมีประโยชน์และมีความสำคัญดังนี้

1. ได้รับความสนใจ โดยแสดงรูปภาพบนหน้าจอ คำถามบนกระดาน หรือการเล่นเพลงเมื่อผู้เรียนข้ามในชั้นเรียนหรือเข้าสู่บทเรียนซึ่งจะเพิ่มความน่าสนใจให้กับผู้เรียนมากขึ้น
2. ทบทวนความรู้เดิมด้วยการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่เรียนมาก่อนและเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ๆ
3. นำเสนอวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละวันแก่ผู้เรียน
4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ ให้กับผู้เรียนเพื่อเพิ่มการจดจำเนื้อหาให้มากขึ้น สื่อการเรียนการสอนนอกจากจะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาใหม่ได้มากขึ้นแล้วยังช่วยส่งผ่านเนื้อหาใหม่ ไปยังผู้เรียนได้อีกด้วย
5. สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการขยายประสบการณ์ โดยจำลองโลกภายนอกเข้ามาในชั้นเรียนเมื่อไม่สามารถพาผู้เรียนออกสู่โลกภายนอกได้ เช่น การใช้สื่อการเรียนการสอนจะช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยการนำเสนอตัวอย่างหลากหลายรูปแบบ ทำให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ใหม่ได้แม้อาจไม่ได้พบสิ่งนั้นโดยตรง
6. กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองของผู้เรียนผ่านการนำเสนอข้อมูลและการถามคำถามของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์จากการตอบคำถามนั้น
7. ให้ผลป้อนกลับที่สัมพันธ์กันแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดในชั้นเรียนได้
8. สร้างความคงทนในการจำและการถ่ายโยงการเรียนรู้ โดยใช้รูปภาพเพื่อช่วยให้เกิดความคงทนในการจำ จะทำให้ผู้เรียนมองเนื้อหาบทเรียนเป็นภาพและถ่ายโยงความคิดที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรม ซึ่งจดจำได้ง่ายกว่า
9. ประเมินความสามารถ โดยใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือในการเสนอคำถามเพื่อประเมินผู้เรียนในชั้นเรียน หรือผู้เรียนสามารถส่งการนำเสนอโครงการต่าง ๆ โดยใช้สื่อการเรียนการสอนได้

สรุป ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคุมในการจัดการเรียนการสอน แล้วทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และมีการพัฒนาในรูปแบบที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และสื่อวีดิทัศน์ จนให้ผู้เรียนมีมุมมองในการคิด เข้าใจและสังเกต แล้วเกิดการบูรณาการไปสู่เนื้อหาความรู้ที่ถูกต้อง แล้วเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและประเมินสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน นำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ความหมายของการวัดและประเมินผล

ความหมายของการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย ดังนี้

ทิวต์ มณีนชิต (2549: 2). ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ต้องการวัดโดยสิ่งที่ต้องการวัดนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เช่น การวัดผลการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการวัดคือ ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประเมิน เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัด คือ นำตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดมาตีค่าอย่างมีเหตุผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น โรงเรียนกำหนดคะแนนที่น่าพอใจของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ที่ร้อยละ 60 นักเรียนที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ 60 % ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจหรืออาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้หลายระดับ เช่น ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 40 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ร้อยละ 40-59 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 60-79 อยู่ในเกณฑ์ดี และร้อยละ 80 ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการประเมิน การประเมินผล มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมิน แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผล

จันทราณี สงวนนาม (2551: 154) ได้สรุปว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะช่วยตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่องหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน ทำให้สามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้และวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เหมาะสมได้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552: 3) ให้ความหมาย การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะที่จะวัด และการประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของผลที่ได้จากการวัดโดยเปรียบเทียบกับผลการวัดอื่นๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 8) ได้สรุปถึงการวัดและประเมินผลว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนทราบ ว่า การสอนที่ผ่านมานั้นบรรลุผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใดหรือจุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุ ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไข ข้อบกพร่องได้ตรงจุด การวัดและประเมิน มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องทำการ วัดและประเมินผลทุกครั้งการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 30) ได้นิยามศัพท์ไว้ว่า การวัดและประเมินผล (Assessment) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถจัดให้มีขึ้นทั้งระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ สมนึก ภัททิยนี้. (2546 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลว่า การวัดผลมิได้มี เฉพาะต่อการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังมีความหมายต่อตัวบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

พาเมลา เอ มอส (Pamela A. Moss. 2016 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและ ประเมินผลว่า เป็นการพัฒนาการวัดและประเมินผล ในการใช้การประเมินผลเพื่อการสนับสนุนทาง ทฤษฎีสำหรับการย้ายไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาสำหรับนักวิจัยที่ถูกต้องคือการหาชุด ที่เหมาะสมของเกณฑ์และมาตรฐานการไปพร้อม ๆ กันสนับสนุนความถูกต้องของการตีความการ ประเมินตามและความถูกต้องของผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ ความตั้งใจของผมคือการจัดให้มีการ ตรวจสอบบูรณาการและความสำคัญของคำแนะนำที่มีอยู่ในการดำเนินการสอบถามความถูกต้องใน บริบทของการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในส่วนแรกเป็นบทสรุปของความเห็นที่เกิดขึ้นใหม่ในหมู่นักวิชาการไม่ได้วัดที่สะท้อนให้เห็นในปี 1985 มาตรฐานการศึกษาและจิตวิทยาการทดสอบ (อเมริกัน สมาคมการศึกษาวิจัย [AERA] สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน [APA] และสภาแห่งชาติเกี่ยวกับการวัด การศึกษา [NCME]) - เกี่ยวกับศูนย์กลางของการสร้างความถูกต้องในการประเมินผลของการตีความ ใด ๆ การประเมินตามและเกี่ยวกับความสำคัญของการขยายแนวคิดของความถูกต้องที่จะรวมถึงการ พิจารณาที่ชัดเจนของผลกระทบของการใช้การประเมินที่ คำอธิบายของฉันทามติที่เกิดขึ้นใหม่นี้แสดง ให้เห็นหลักการญาณวิทยาทั่วไปสำหรับการสอบถามความถูกต้อง ในส่วนที่สองคือคำอธิบายและการ สังเคราะห์ประเภทต่างๆของคำถามหลักฐานหรือเกณฑ์ที่ได้ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายหรือให้คำแนะนำ สอบถามรายละเอียดความถูกต้องทั้งการประเมินทั่วไปหรือสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหล่านี้รูปแบบการวิเคราะห์เช่นแบบดั้งเดิมประเภทสร้างเนื้อหาเกณฑ์เน้นปัญหา เฉพาะที่เขียนของพวกเขาพิจารณาที่สำคัญสำหรับนักวิจัยที่ถูกต้องไปอยู่ที่อยู่ แต่ละสมมูลความกังวล เกี่ยวกับปัญหาทางเทคนิคเช่นความน่าเชื่อถือ, generalizability และการเปรียบเทียบกับความกังวล เกี่ยวกับผลกระทบของการประเมิน ในส่วนสุดท้ายเป็นภาพรวมของความกังวลแสดงส่วนใหญ่โดย นักวิจัยสื่อความหมายเกี่ยวกับความถูกต้องตามเกณฑ์ที่มาตรฐานสิทธิพิเศษในรูปแบบของการ ประเมินไม่ว่าผลการดำเนินงานที่ใช้หรือแบบปรนัย ข้อโต้แย้งนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการต่อการ

ขยายความคิดของการสอบถามความถูกต้องในการรักษาเป็นปัญหาหลักการทฤษฎาวิทยาใช้ในการรับประกันความถูกต้องได้ข้อสรุป

โรเบิร์ต เจ วอลล์แรนด์ และคณะ (Robert J. Vallerand . 2016 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการวัดผลประประเมินผลว่า ผลและประเมินผลใหม่ต้องคำนึงถึงแรงจูงใจต่อการศึกษา แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาแรงจูงใจ อยู่บนพื้นฐานของหลักการของทฤษฎีการกำหนดวิถีชีวิตตนเองและประเภทของแรงจูงใจภายใน

สแตนเลย์ แอล ดีโน (Stanley L. Deno. 2016: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการวัดผลประเมินผลว่า ตามหลักสูตรการวัด (CBM) เป็นวิธีการในการประเมินการเจริญเติบโตของนักเรียนในทักษะพื้นฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ซ้ำกันในการศึกษาพิเศษ ๆ วรรณกรรมการวิจัยที่สำคัญได้มีการพัฒนาที่จะแสดงให้เห็นว่า CBM สามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรวบรวมข้อมูลประสิทธิภาพของนักเรียนให้การสนับสนุนที่หลากหลายของการตัดสินใจการศึกษา การตัดสินใจเหล่านั้นรวมถึงการตรวจคัดกรองเพื่อแจ้งการประเมินผลการแทรกแซง การ กำหนดคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการและการจัดวางในโปรแกรมการศึกษาการแก้ไขและพิเศษ ประเมินผลการเรียนการสอนและการประเมินผลคืบส่งคืบและการรวมของนักเรียนในโปรแกรมหลัก เกินกว่าจะใช้พื้นฐานของผู้ CBM การวิจัยที่ผ่านมาได้รับการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ CBM การทำนายความสำเร็จในการประเมินเดิมพันสูงในการวัดการเจริญเติบโตในพื้นที่เนื้อหาในโปรแกรมโรงเรียนมัธยมและการประเมินการเจริญเติบโตในโปรแกรมปฐมวัย ในบทความนี้การปฏิบัติที่ดีที่สุดใน CBM จะมีคำอธิบายและการสนับสนุนเชิงประจักษ์สำหรับการปฏิบัติเหล่านั้นจะถูกระบุ ภาพประกอบของการใช้งานที่ประสบความสำเร็จของ CBM เพื่อปรับปรุงการตัดสินใจการศึกษาจะได้รับบริการ

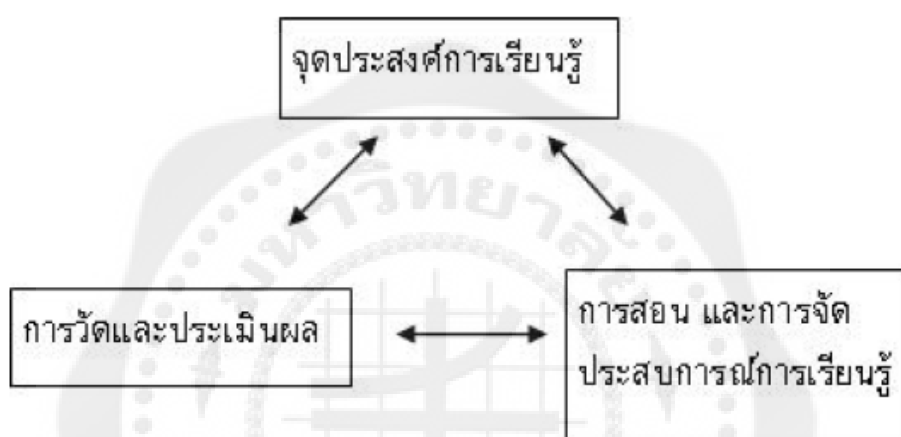
จากความหมายของการวัดผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผล เป็นการดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล การชี้แจงวิธีการวัดและประเมินผล ลักษณะของการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา ทดสอบพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสามารถและความถนัดของตนเอง เกิดแรงจูงใจในการศึกษาและรายงานผลการเรียนของผู้เรียนไปยังผู้ปกครอง เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมาย

ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

สมชาย รัตนทองคำ (2554 :ออนไลน์) การจัดการเรียนการสอนหนึ่ง ๆควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ (Formative evaluation) เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตรงตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ และตัดสินใจว่า การสอนดังกล่าว

นั้นบรรลุผลหรือไม่ (summative evaluation) นำผลการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการจัดลำดับเลื่อนชั้นเรียน และพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

การสอนหากไม่มีการวัดผลประเมินผลแล้ว ผู้สอนไม่ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มเติมหรือไม่มากน้อยเพียงใด ไม่ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหนอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการเรียน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) การวัดและประเมินผล (Evaluation) หรือ โอเล่ (OLE)

ทิวดี มณีโชติ. (2549: 8-9) อธิบายว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้จากประเภทของการประเมินโดยเฉพาะการแบ่งประเภทโดยใช้จุดประสงค์ของการประเมินเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท จะเห็นว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้นอกจากจะมีประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการสอนของครู และเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ดังนั้นครูและสถานศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งจากการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับอื่นที่สูงขึ้น ประโยชน์ของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นด้านๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1.1 เพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) ผลจากการวัดบอกได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่มหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับใด การวัดและประเมินเพื่อจัดตำแหน่งนี้ มักใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

1.1.1 เพื่อคัดเลือก (Selection) เป็นการนำผลการวัดเพื่อคัดเลือกเพื่อเข้าเรียน เข้าร่วมกิจกรรม โครงการ หรือเป็นตัวแทน(เช่นของชั้นเรียนหรือสถานศึกษา) เพื่อการทำกิจกรรม หรือการให้ทุนผล การวัดและประเมินผลลักษณะนี้คำนึงถึงการจัดอันดับที่เป็นสำคัญ

1.1.2 เพื่อแยกประเภท (Classification) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อแบ่งกลุ่มผู้เรียน เช่น แบ่งเป็นกลุ่มอ่อน ปานกลาง และเก่ง แบ่งกลุ่มผ่าน-ไม่ผ่านเกณฑ์ หรือตัดสินได้-ตก เป็นต้น เป็นการวัดและประเมินที่ยึดเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มเป็นสำคัญ

1.2 เพื่อวินิจฉัย (Diagnostic) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อค้นหาจุดเด่น-จุดด้อยของผู้เรียนว่ามีปัญหาในเรื่องใด จุดใด มากน้อยแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ การวางแผนการจัดการเรียนรู้และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้วัดเพื่อการวินิจฉัย เรียกว่า แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) หรือแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน ประโยชน์ของการวัดและประเมินประเภทนี้นำไปใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการดังนี้

1.2.1 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวัดผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องจุดใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูผู้สอนสามารถแก้ไขปรับปรุงโดยการสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ได้ตรงจุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

1.2.2 เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผลการวัดด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน นอกจากจะช่วยให้เห็นว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องเรื่องใดแล้ว ยังช่วยให้เห็นจุดบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่มีจุดบกพร่องจุดเดียวกัน ครูผู้สอนต้องทบทวนว่าอาจจะเป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

1.3 เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้เทียบกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลจากการประเมินใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาจจะปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอน (Teaching Method) ปรับเปลี่ยนสื่อการสอน (Teaching Media) ใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ (Teaching Innovation) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อการเปรียบเทียบ (Assessment) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเปรียบเทียบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการจากเดิมเพียงใด และอยู่ในระดับที่พึงพอใจหรือไม่

1.5 เพื่อการตัดสิน การประเมินเพื่อการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นการประเมินรวม (Summative Evaluation) คือใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินผลการเรียนว่าผ่าน-ไม่ผ่าน หรือให้ระดับคะแนน

2. ด้านการแนะแนว

ผลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนให้แก่ปัญหา มีการปรับตัวได้ถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้ผลการวัดและประเมินยังบ่งบอกความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้แนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวการเลือกอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้

3. ด้านการบริหาร

ข้อมูลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ผู้บริหารเห็นข้อบกพร่องต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักใช้ข้อมูลได้จากการวัดและประเมินใช้ในการตัดสินใจหลายอย่าง เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดโครงการ การเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการเรียน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลยังให้ข้อมูลที่สำคัญในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) เพื่อรายงานผลการจัดการศึกษาสู่ผู้ปกครอง สาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และนำไปสู่การรองรับการประเมินภายนอก จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลมีประโยชน์ต่อการวิจัยหลายประการดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลนำไปสู่ปัญหาการวิจัย เช่น ผลจากการวัดและประเมินพบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องหรือมีจุดที่ควรพัฒนาการแก้ไขจุดบกพร่องหรือการพัฒนาดังกล่าวโดยการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอนหรือทดลองใช้นวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัย การวิจัยดังกล่าวเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) นอกจากนี้ผลจากการวัดและประเมินยังนำไปสู่การวิจัยในด้านอื่น ระดับอื่น เช่น การวิจัยของสถานศึกษาเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น

4.2 การวัดและประเมินเป็นเครื่องมือของการวิจัย การวิจัยใช้การวัดในการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพแล้วรวบรวมข้อมูลการวัดตัวแปรที่ศึกษา หรืออาจต้องตีค่าข้อมูล จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีบทบาทสำคัญมากในการวิจัย เพราะการวัดไม่ดี ใช้เครื่องมือไม่มีคุณภาพ ผลของการวิจัยก็ขาดความน่าเชื่อถือ

การวัดและประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 3 คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน แต่ต่างกันที่ระยะเวลา และจุดประสงค์ของการวัดและประเมิน 3 คำนี้มีความหมายทั้งในมิติที่กว้างและแคบ ดังนี้

1. ก่อนเรียน

การวัดและประเมินก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลาก่อนที่จะเรียน เช่น ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ก่อนเรียนอาจจะหมายถึง

1.1 ก่อนเข้าเรียน ซึ่งอาจจะตั้งแต่ก่อนเรียนระดับปฐมวัย หรือก่อนจะเริ่มเรียน หลักสูตรสถานศึกษานั้น เช่น สถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ก่อนเรียนในที่นี้อาจจะหมายถึงก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

1.2 ก่อนเรียนช่วงชั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับช่วงชั้น ให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ก่อนเรียนในที่นี้จึงหมายถึงก่อนจะเริ่มเรียนช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่ง เช่น ก่อนเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ ก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

1.3 ก่อนเรียนแต่ละชั้น ถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นช่วงชั้น แต่ชั้นเรียนหรือการเรียนแต่ละปีก็ยังมีค่าสำคัญ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา การเรียนแต่ละชั้น/ปี อาจจะหมายถึงการเรียนกับครูคนใดคนหนึ่ง (กรณีที่ครูคนเดียวสอนนักเรียนทั้งชั้นทุกวิชาหรือเกือบทุกวิชา โดยทั่วไปจะเป็นครูประจำชั้น) หรือเรียนครูกลุ่มหนึ่ง (สอนแยกรายวิชา) การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดทั้งปี

1.4 ก่อนเรียนแต่ละรายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับก่อนเรียนแต่ละชั้น การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นอาจจะวัดและประเมินในภาพรวมหลายๆ วิชา แต่การวัดและประเมินนี้แยกวัดและประเมินแต่ละรายวิชา โดยทั่วไปจะสอนโดยครูแต่ละคน สำหรับระดับมัธยมศึกษา รายวิชาส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน

1.5 ก่อนเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกัน การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องหรือหน่วยนั้น ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยนั้นได้อย่างเหมาะสม

1.6 ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละครั้ง ในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้มักจะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้

2. ระหว่างเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่าง

เรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา และผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. หลังเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินหลังเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน การวัดและประเมินหลังเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินหลังเรียนมีจุดประสงค์หลักคือใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไป จึงเป็นประโยชน์ทั้งผู้เรียน และครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ เป็นการวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายแรกได้จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู

สำหรับจุดมุ่งหมายที่สองคือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ เรียกว่า Summative assessment เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้หรือจบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนนหรือให้ระดับผลการเรียน หรือให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ โดยสถานศึกษามีหน้าที่ในการอนุมัติและรายงานผลการเรียน งานวิจัยเสนอแนะว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้ออกาสผู้เรียนแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557)

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดและประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ทำให้ครูสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ติดตามพัฒนาการด้านการเรียนของผู้เรียน เก็บ

รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

5. วรรณกรรมตัวแปรการบริหารการจัดการเรียนการสอน

ด้านเพศ

ดวงสมร โพธิ์อยู่ (2552: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าในภาพรวมครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูเพศหญิง และแตกต่างกัน รวมทั้ง รัชฎ์นภัส วิรัตน์เกษม (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่อง ในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรีจังหวัด ชลบุรี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทฤษฎีต่อปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ ศิริพร อาจปักษา (2557: 136) วิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี ผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี เมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ามีความแตกต่างกัน ในด้านเพศพบว่า ครูเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองสูงกว่าเพศชาย

ด้านขนาดโรงเรียน

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2558: 71). ได้รายงานผลการประเมินระดับชาติปีการศึกษา 2557 จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของการประเมินในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับลดหลั่นลงไปตามขนาดของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ศักยภาพของสถานศึกษามีผลค่อนข้างมากเพราะผู้เรียนที่ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้น ต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันคือ การศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาตรี ปัจจัยด้านเป้าหมายความสำเร็จจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามโดยศักยภาพส่วนตัวของผู้เรียนประกอบกับศักยภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษาย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ กล่าวคือ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเป็นโรงเรียนยอดนิยม มีการแข่งขันในการสอบเข้าเรียนต่อสูง ทำให้ได้นักเรียนที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่เรียนเก่ง อีกทั้งนักเรียนเหล่านี้ยังไปเรียนพิเศษ เพื่อเสริมความรู้จากการเรียนในห้องเรียน ไปเรียนกวดวิชา ในสถาบันที่มีชื่อเสียง ส่วนด้านงบประมาณได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐ/เอกชน และหน่วยงานอื่น

ๆ มีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เนื่องจากมีบุคลากรในการขับเคลื่อนเพียงพอ ครูได้ทำหน้าที่ในการสอนอย่างเต็มที่ ครูสอนตรงตามความรู้ความสามารถและตรงตามสาขาที่เรียนมา จึงทำให้ระบบการบริหารจัดการมีความเข้มแข็งและส่งผลไปยังผลผลิต โรงเรียนขนาดใหญ่มีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อพอ ๆ กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แต่ในส่วนของผู้เรียนมักจะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพรองลงมาเป็นส่วนมาก เช่นเดียวกันกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก และสายหยุด ประกิจะ (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านประสบการณ์การสอน

ด้านประสบการณ์การสอน ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ (2550: 73-80) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมผู้บริหารเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 3) ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหารที่มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ปัญหาของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้แก่ ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ครูเน้นทักษะเฉพาะด้านไม่ครอบคลุมทุกด้าน และครูใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนน้อยไป ส่วนข้อเสนอแนะได้แก่ ควรจัดการฝึกอบรมเพิ่มความรู้สำหรับครูผู้สอนให้มีการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทุกด้าน และใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มากกว่าเดิม

จุฑาทิพย์ มีดหล้า (2554: ข) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตามเพศ อายุ

คุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็น ในด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กับ เพศ อายุ คุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน พบว่า แตกต่างเพียงด้านเดียวคืออายุ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ด้านการวัดและประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีอายุ 36 – 49 ปี มีความคิดเห็นด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างจากครูที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย (2555: 90) วิจัยเรื่องความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แตกต่างกัน และศิริวรรณ คนดี (2556: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ผลเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

มาลี ประเสริฐเมธ (2552) ได้ทำการศึกษาอิสระ เรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในและด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนควรมีการวางแผนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการนิเทศภายในและส่งเสริมการประเมินผลการพัฒนาการของนักเรียนในหลายๆ ด้าน

ดวงสมร โพธิ์อยู่ (2552: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนราชประชาสถาสร ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1.การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนราชประชาสถาสร ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2.การเปรียบเทียบการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูเพศหญิง และแตกต่างกัน 3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ในภาพรวมครูที่มีประสบการณ์มากมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย และแตกต่างกัน

มงคล ผุสดี (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริหารและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2554 จำนวน 50 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในเกือบทุกประเด็น กล่าวคือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านงานวิจัยในชั้นเรียนและด้านการนิเทศการสอน มีความเห็นว่าที่ไม่ได้ปฏิบัติคือ การจัดหาเอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรให้ครู การจัดรายวิชาตรงตามความสนใจของนักเรียน การใช้สื่อโดยคำนึงถึงประสบการณ์และวัยของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ปัญหาครุขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร การบูรณาการการเรียนการสอนและหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัดของผู้สอนมากกว่าความสนใจของผู้เรียน สื่อการสอนขาดคุณภาพนักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะปฏิบัติเท่าที่ควร ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้รับการส่งเสริมในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศการสอน

จินตนา เรืองศรี (2555: บทคัดย่อ). ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 เมื่อพิจารณาในภาพรวมโดยมีสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในภาพรวมพบว่าไม่มีปัญหา

ณัฐชาญ ยางเครือ. (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ใน 5 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นที่สอน ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีระดับชั้น ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์สอนต่างกัน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

กษิรา วาระรัมย์. (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประชากรที่ศึกษาคือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 18 โรงเรียน 162 คน พบว่า 1.ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณารายด้านระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการอันดับสูงสุดคือ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านหลักสูตรตามลำดับ 2.เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่ตำแหน่งต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านใกล้เคียงกัน และเมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่าโดยพบว่ามี โดยรวมและรายด้านใกล้เคียงกัน 3.ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในด้านหลักสูตร ว่า ควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรแก่ครู จัดทำเอกสารคู่มือครูในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรโรงเรียน และควรจัดทำแผนบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรใช้ห้องเรียนหรือสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียนแทนห้องพิเศษ จัดประกวดสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ควรจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลแก่ครู ประสานให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมในโรงเรียน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Cynthia Diane (1999: 89) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยศึกษาเรื่องธรรมชาติการสอนของครูและการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม กับบทบาทของครู จำนวนนักเรียนและสถานการณ์ในการเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างมีคุณภาพตามความสามารถแต่ละบุคคล

Kathleen Patricia (2000: 520) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในด้านการจัดการ เรียนรู้ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน มีการอภิปรายสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางโดยยืนยันว่านักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีการวิจัยด้าน สติปัญญาของผู้เรียนและสรุปว่านักเรียนสามารถเพิ่มพูนความคิดในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น เมื่อใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนที่ถูกสอนโดยครูเป็นผู้ชี้แนะจะได้ความรู้ ที่ แยกเป็นส่วน ๆ นักเรียนไม่สามารถบูรณาการเป็นองค์ความรู้และรักษาความรู้นั้นได้

Marcia Feole (2005: 263-272) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในด้านการปรับปรุง หลักสูตร: ปัญหาจากการปฏิบัติของโรงเรียนในเขตพื้นที่รัฐโรดไอแลนด์พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มี การวางแผนระยะยาวเพื่อปรับปรุงหลักสูตรผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามการปรับปรุงหลักสูตร อย่างสม่ำเสมอโดยครูมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงหลักสูตรต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของสาระหลัก ในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรของโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ด้านต่าง ๆ เช่น หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ ครู สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ปัจจัยเกื้อหนุน และการนิเทศ ทุกด้านล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการเรียนการสอน ของครู ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ 25 โรงเรียน จำนวนครู 1,846 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้ทำการเปิดตารางของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 291 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วนำมาเทียบอัตราส่วนแต่ละกลุ่มขนาดโรงเรียนทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

1. รวบรวมจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 25 โรงเรียน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น

ตาราง 5 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่	17	9
โรงเรียนขนาดกลาง	5	5
โรงเรียนขนาดเล็ก	3	3
รวม	25	17

2. รวบรวมจำนวนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,196 คน เปิดตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน นำมาเทียบอัตราส่วนแต่ละกลุ่มขนาดโรงเรียนทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่	895	219
โรงเรียนขนาดกลาง	265	63
โรงเรียนขนาดเล็ก	36	9
รวม	1,196	291

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย

1 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ตามการดำเนินการของครู เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

2. สร้างข้อคำถาม มี 2 ตอน ในแต่ละตอน ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด และประสบการณ์ในการสอน

2.2 การสร้างแบบสอบถามการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามการดำเนินงานของครู สอดคล้องกับความมุ่งหมายและนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ตรวจสอบหาความสมบูรณ์ แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.60 -1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .995

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

2. นำหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถามแจกครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 291 ฉบับ โดยให้เวลากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ และผู้วิจัยนับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากแบบสอบถามที่แจกไป

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการหาค่าสถิติและทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

1.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตามการดำเนินงานของครู ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเป็นดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2.3. ผลคะแนนการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินงานของครู โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินงานของครู จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการสอน โดยการใช้การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และ (F-test))

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

1.2 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ใช้การทดสอบ ค่าที่ (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent sample)

2.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน และข้อมูลเบื้องต้นของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินงานของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้

หลักสูตรด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามเพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน และข้อมูลเบื้องต้นของการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ (ใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละ เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	102	35.05
หญิง	189	64.95
รวม	291	100.00
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดใหญ่	219	75.26
ขนาดกลาง	63	21.65
ขนาดเล็ก	9	3.09
รวม	291	100.00
ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 10 ปี	154	52.92
	81	27.84
10 – 20 ปี	56	19.24
มากกว่า 20 ปี		
รวม	291	100.00

จากตาราง 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 64.95 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 ตามลำดับ ขนาดของโรงเรียนส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอยู่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 75.26 รองลงมาขนาดกลาง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.65 และขนาดเล็ก จำนวน

9 คน คิดเป็น 3.09 ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์ในการสอนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 52.92 รองลงมา ประสบการณ์ในการสอน 10-20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 และประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 19.24 ตามลำดับ

สำหรับการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ (ใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล) บรรยายข้อมูลข้างต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ	ระดับการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
ด้านการใช้หลักสูตร	4.10	.50	มาก
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.26	.53	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาตนเองของครู	4.25	.48	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.03	.55	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.20	.50	มาก
รวม	4.17	.44	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, SD = .44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.26, SD = .53) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ($\bar{X}$ = 4.25, SD = .48) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.20, SD = .50) ด้านการใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.10, SD = .50) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.03, SD = .55) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการใช้หลักสูตร

ด้านการใช้หลักสูตร	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ครูได้รับการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.24	.71	มากที่สุด
2. ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนการ ดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระ รายละเอียดของ หลักสูตรระดับสถานศึกษา	4.11	.75	มาก
3. ครูมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียน	4.23	.64	มากที่สุด
4. ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	4.25	.68	มากที่สุด
5. ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ สอดคล้องกับของหลักสูตรสถานศึกษา สภาพ เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของ ท้องถิ่น	4.13	.75	มาก
6. ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำคู่มือหลักสูตร สถานศึกษา	3.96	.76	มาก
7. ครูได้รับการนิเทศการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องและ เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.11	.73	มาก
8. ครูได้รับการอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	4.07	.76	มาก
9. ครูได้รับความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อการใช้หลักสูตร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ	4.00	.75	มาก
10. ครูมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ แนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.95	.69	มาก
11. ครูนำข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็นมาเป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3.87	.69	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการใช้หลักสูตร	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
12. ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา ครบถ้วน ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา	4.25	.65	มากที่สุด
13. ครูมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนเป็น รายบุคคล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการ ดำเนินการ งานด้านหลักสูตร ของสถานศึกษา	4.18	.68	มาก
14. ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนรู้ ให้แก่นักเรียน	4.16	.75	มาก
15. ครูมีการตรวจสอบ ทบทวน รายงานผลการ ปฏิบัติงานและผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.00	.71	มาก
รวม	4.10	.50	มาก

ตาราง 9 พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการใช้หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.10$, $SD = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้
สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา ครบถ้วนชัดเจน
เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = .68$ และ .65) รองลงมาครูได้รับการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับ
วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะของนักเรียน ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, $SD = .71$)
และครูมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียน อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, $SD = .64$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกระบวนการจัดการ
เรียนรู้

ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ครูมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงสาระการเรียนรู้ ผล การเรียนรู้ และความมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้	4.23	.66	มากที่สุด
2. ครูจัดการเรียนรู้ตรงตามสาระการเรียนรู้และ ผลการเรียนรู้ของรายวิชา	4.39	.68	มากที่สุด
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดและ แก้ปัญหาเป็น	4.31	.67	มากที่สุด
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.26	.67	มากที่สุด
5. ครูใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการ เรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการ จัดการ ฯ เป็นเครื่องมือ ในการจัดการเรียนรู้	4.25	.64	มากที่สุด
6. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์	4.37	.65	มากที่สุด
7. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์	4.23	.67	มากที่สุด
8. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.29	.64	มากที่สุด
9. ครูนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ มาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน	4.14	.66	มาก
10. ครูพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนมี ความรู้ตรงตามหลักสูตร	4.16	.64	มาก
11. ครูมีการสนใจในระหว่างเรียน เช่น ให้รางวัล การชมเชย ฯ ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิด ความตั้งใจในการเรียน	4.15	.69	มาก
รวม	4.26	.53	มากที่สุด

ตาราง 10 พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = .53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ครูจัดการเรียนรู้ตรงตามสาระการเรียนรู้และผลการ

เรียนรู้ของรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = .68$) รองลงมาครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, $SD = .65$) และ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, $SD = .67$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการพัฒนาตนเองของครู

ด้านการพัฒนาตนเองของครู	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู	4.64	.57	มากที่สุด
2. ครูศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	4.51	.61	มากที่สุด
3. ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอน	4.41	.69	มากที่สุด
4. ครูจัดทำเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตอบสนองความถนัดและศักยภาพของนักเรียน	4.41	.68	มากที่สุด
5. ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้	4.30	.70	มากที่สุด
6. ครูสอนเสริม และดูแลนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนอย่างใกล้ชิด	4.13	.64	มาก
7. ครูในสถานศึกษาช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	4.11	.67	มาก
8. ครูศึกษาดูงาน โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี	3.92	.82	มาก
9. ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ และ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้	4.09	.73	มาก
10. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน	4.23	.63	มากที่สุด
11. ครูมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.24	.62	มากที่สุด
12. ครูใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้รายวิชาและนักเรียน	4.22	.62	มากที่สุด
13. ครูมีทำการวิจัยและใช้กระบวนการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.09	.73	มาก
รวม	4.25	.48	มากที่สุด

ตาราง 11 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการพัฒนาดตนเองของครู โดยรวม อยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = .48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = .57$) รองลงมาครูศึกษาค้นคว้าและทำ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .61$) และครูมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, $SD = .62$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ครูจัดหาและจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	4.15	.64	มาก
2. ครูจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกชุมชนเพื่อส่งเสริม การเรียนการสอนอย่างหลากหลาย	3.86	.78	มาก
3. ครูดูแล ปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อ สำหรับการจัดการเรียนการสอน	4.04	.61	มาก
4. ครูใช้แหล่งเรียนรู้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่ง วิทยาการต่างๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้	3.91	.75	มาก
5. ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอนครอบคลุมและเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้รายวิชา	4.12	.64	มาก
6. ครูมีการนำวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมาบูรณาการ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสม	4.11	.67	มาก
7. ครูมีการปรับปรุงอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยสอดคล้องกับผล การเรียนรู้	4.04	.64	มาก
8. ครูมีการนำอุปกรณ์และสื่อการสอนที่หลากหลาย เข้ามาเพิ่มเติมตามเนื้อหาของรายวิชา	4.10	.64	มาก
9. ครูใช้ห้องฝึกทักษะ ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยสามารถสร้างประสบการณ์และ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี	4.06	.69	มาก
10. ครูมีการนำวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อการสอน	3.89	.80	มาก
11. ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและเสนอความคิด เกี่ยวกับสื่อการสอน	4.02	.79	มาก
12. ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสร้างสื่อการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้	4.09	.70	มาก
รวม	4.03	.55	มาก

ตาราง 12 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = .55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ครูจัดหาและจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = .64$) รองลงมา ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอนครอบคลุมและเหมาะสมกับสาระการ เรียนรู้รายวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $SD = .64$) และครูมีการนำวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มาบูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = .67$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
1. ครูมีการวางแผนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้	4.27	.60	มากที่สุด
2. การประเมินผลครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.29	.64	มากที่สุด
3. ครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้	4.25	.62	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ สติปัญญา ความประพฤติ คุณธรรมและจริยธรรม	4.23	.66	มากที่สุด
5. การวัดประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาสาระทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	4.21	.64	มากที่สุด
6. ครูมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจถึงวิธีการวัดผลและประเมินผล	4.23	.63	มากที่สุด
7. ครูสังเกตความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในขณะเรียนเพื่อประกอบการประเมินผล	4.17	.66	มาก
8. ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลายนอกเหนือจากการทดสอบ	4.24	.70	มากที่สุด
9. ครูมีการเก็บข้อมูลระหว่างการจัดการเรียนรู้มาใช้วัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.22	.67	มากที่สุด
10. ครูนำผลการวัดและประเมินมาใช้ในการ แนะนำช่วยเหลือผู้เรียนในการปรับตัวด้านการเรียน	4.20	.65	มาก
11. ครูมีการวัดและประเมิน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน	4.14	.70	มาก
12. ครูมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนของครู	4.03	.71	มาก
13. ครูนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	4.11	.69	มาก
รวม	4.20	.50	มาก

ตาราง 13 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า การประเมินผลครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ผลการ ปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, $SD = .64$) รองลงมา ครูมีการวางแผนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, $SD = .60$) และครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจนใน แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = .62$)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ขนาดของ โรงเรียน และประสบการณ์ในการสอนโดยการวิเคราะห์ t-test, F-test รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูกับเพศ ใน ภาพรวม และรายด้าน

N=291						
	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	n=102		n=189			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู	4.14	.49	4.18	.41	.795	.428
ด้านการใช้หลักสูตร	4.01	.55	4.15	.47	2.203*	.028
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.31	.58	4.23	.50	1.405	.161
ด้านการพัฒนาตนเองของครู	4.17	.51	4.30	.46	2.216*	.027
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.06	.62	4.02	.50	.548	.584
ด้านการวัดและประเมินผล	4.18	.54	4.21	.48	.588	.557

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครูในภาพรวมกับเพศพบว่า ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมไม่ต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการใช้ หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการบริหารการจัดการเรียนการสอนของ ครูสูงกว่าเพศชาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมกับขนาดของโรงเรียน

N=291

การบริหารการจัดการเรียน การสอนของครู	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.259	.629	2.299	.102
	ภายในกลุ่ม	288	78.861	.274		
	รวม	290	80.120			
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.169	.585	2.577	.078
	ภายในกลุ่ม	288	65.340	.227		
	รวม	290	66.510			
ด้านการพัฒนาตนเองของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.516	.758	2.563	.079
	ภายในกลุ่ม	288	85.195	.296		
	รวม	290	86.711			
ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.175	.857	4.611*	.011
	ภายในกลุ่ม	288	53.552	.186		
	รวม	290	55.267			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.710	.855	3.440*	.033
	ภายในกลุ่ม	288	71.582	.249		
	รวม	290	73.292			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.281	1.64	6.860*	.001
	ภายในกลุ่ม	288	68.873	.239		
	รวม	290	72.154			

จากตาราง 15 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตร กับขนาดของโรงเรียน

N=291		
การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการใช้หลักสูตร	ขนาดกลาง ($\bar{X}=4.19$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X}=4.10$)
ขนาดเล็ก($\bar{X}=3.55$)	-.644*	-.549*
ขนาดกลาง		.095
ขนาดใหญ่		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า 1) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 3.55 ตามลำดับ) 2) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และ 3.55 ตามลำดับ)

ตาราง 17 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการวัดและประเมินผลกับขนาดของโรงเรียน

N=291		
การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการวัดและประเมินผล	ขนาดกลาง ($\bar{X}=4.29$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X}=4.19$)
ขนาดเล็ก($\bar{X}=3.85$)	-.447*	-.341*
ขนาดกลาง		.106
ขนาดใหญ่		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า 1) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในด้านการวัดและประเมินผลสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 3.85 ตามลำดับ) 2) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนของครูในด้านการวัดและประเมินผลสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 3.85 ตามลำดับ)

ตาราง 18 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมกับขนาดของโรงเรียน

การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวม	ขนาดกลาง ($\bar{X}=4.24$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X}=4.16$)
ขนาดเล็ก($\bar{X}=3.77$)	-.464*	-.388*
ขนาดกลาง		.076
ขนาดใหญ่		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง18 พบว่า 1) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดกลาง มีการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ 3.77 ตามลำดับ) 2) ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมสูงกว่าครูที่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และ 3.77 ตามลำดับ)

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมกับประสบการณ์ในการสอน

N=291						
การบริหารการจัดการเรียน การสอนของครู	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	2.552	1.276	5.280*	.006
	ภายในกลุ่ม	288	69.602	.242		
	รวม	290	72.154			
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.989	.494	1.799	.167
	ภายในกลุ่ม	288	79.131	.275		
	รวม	290	80.120			
ด้านการพัฒนาตนเองของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.714	.857	3.809*	.023
	ภายในกลุ่ม	288	64.796	.225		
	รวม	290	66.510			
ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.685	.843	2.854	.059
	ภายในกลุ่ม	288	85.026	.295		
	รวม	290	86.711			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.221	.110	.435	.648
	ภายในกลุ่ม	288	73.071	.254		
	รวม	290	73.292			
ด้านรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.263	.631	3.367*	.036
	ภายในกลุ่ม	288	54.004	.188		
	รวม	290	55.267			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรกับประสบการณ์ในการสอน

N=291		
การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการใช้หลักสูตร	10 – 20 ปี ($\bar{X}=3.99$)	มากกว่า 20 ปี ($\bar{X}=4.02$)
น้อยกว่า 10 ปี ($\bar{X}=4.19$)	.199*	.167*
10 – 20 ปี		-.033
มากกว่า 20 ปี		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่า 1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี มีการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 10-20 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 3.99 ตามลำดับ) 2) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี มีการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการใช้หลักสูตรสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4.02 ตามลำดับ)

ตาราง 21 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูในด้านการพัฒนาตนเองของครูกับประสบการณ์ในการสอน

N=291		
การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการพัฒนาตนเองของครู	10 – 20 ปี ($\bar{X}=4.16$)	มากกว่า 20 ปี ($\bar{X}=4.19$)
น้อยกว่า 10 ปี ($\bar{X}=4.33$)	.167*	.132
10 – 20 ปี		-.033
มากกว่า 20 ปี		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี มีการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการพัฒนาตนเองของครู สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 10-20 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 4.16 ตามลำดับ)

ตาราง 22 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมกับประสบการณ์ในการสอน

N=291

การบริหารจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวม	10 – 20 ปี ($\bar{X}=4.08$)	มากกว่า 20 ปี ($\bar{X}=4.13$)
น้อยกว่า 10 ปี ($\bar{X}=4.23$)	.147*	.102
10 – 20 ปี		-.045
มากกว่า 20 ปี		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี มีการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 10-20 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และ 4.08 ตามลำดับ)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีขั้นตอนและผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และ
ประสบการณ์ในการสอน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ 25 โรงเรียน จำนวนครู 1,846 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น
291 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ
ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด และประสบการณ์ในการสอน และแบบสอบถามการบริหารจัดการ
เรียนการสอนของครู ใน 5 ด้าน คือด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการ
พัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ลักษณะของ
แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแบบสอบถาม
มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.995

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ เปรียบเทียบใช้สถิติหาค่าการบริหารการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์โดย t-test, F-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารการจัดการเรียนการสอนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านการวัดประเมินผล ด้านการใช้หลักสูตร และด้านสื่อการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และ ประสบการณ์ในการสอน สรุปได้ดังนี้

2.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 64.95 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 ตามลำดับ ครูที่มีเพศต่างกัน มีการบริหาร การจัดการเรียนการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีการ บริหารการจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครู แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 75.26 รองลงมาขนาดกลาง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.65 และขนาด เล็ก จำนวน 9 คน คิดเป็น 3.09 ตามลำดับ การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอน ในด้านการใช้หลักสูตร และด้านวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ประสิทธิภาพในการสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการสอน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 52.92 รองลงมา ประสิทธิภาพในการสอน 10-20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 และประสิทธิภาพมากกว่า 20 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 19.24 ตามลำดับ การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. การบริหารการจัดการเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้หลักสูตรและด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลจากข้อมูลค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นผลมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง จากประสบการณ์ที่ได้มาจากการฝึกฝน การได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทำให้มีพัฒนาการการเรียนรู้ทั้งด้านเจตคติและทักษะ ตลอดจนคำนึง และการเป็นบุคคลที่มีความสามารถ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาเป็น ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับผุสดี เครือกนก (2548: 12) ได้สรุปการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ทศนคติ เจตคติ แนวคิด ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 66) ที่สรุปว่า การที่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปเป็นอย่างอื่น เช่น เปลี่ยนจากการไม่รู้เป็นรู้ หรือเปลี่ยนจากการชอบเป็น ไม่ชอบ หรือในทางตรงกันข้ามจากการไม่ชอบเป็นชอบ การเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมจากประสบการณ์ トラบใดที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับอุษา คงทอง และคณะ (2553: 3) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือน เครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะ

ไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน

ด้านการพัฒนาตนเองของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นผลมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินงานของครูในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ มีวิธีการสอนที่หลากหลายศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน รวมทั้งจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ปฏิบัติการสอนนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของหลักสูตร สามารถจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาแก่นักเรียนทั้งทางวิชาการ สังคม และศีลธรรม จรรยาบรรณในความเป็นครู สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544: คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่าครูคือผู้นำการเปลี่ยนแปลงสังคมของคนในชาติให้นำไปสู่ความเจริญและความมั่นคงรวมถึงทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่มีความสุข สอดคล้องกับสุเทพ ธรรมะตระกูล และอนวัติ คุณแก้ว (2555 :19). ได้วิจัย การศึกษาคูณลักษณะครูยุคใหม่ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของคูณลักษณะของครูยุคใหม่ สรุปว่า ครูที่ดีต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน รอบรู้ในวิชาการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวิญญาณครู สุขภาพอนามัยที่ดี มีความเข้าใจผู้เรียน รู้จักใช้วิธีสอนที่หลากหลายสอนให้เด็กคิดเป็น มีความขยัน เสียสละ ใฝ่ความก้าวหน้า และมีคุณธรรมและและสอดคล้องกับ ศศิธร ชันติธรากร (2551: 1-19)) อธิบายลักษณะความรู้ความสามารถของครูว่า ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพ รวมถึงต้องพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ด้านการวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นผลมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้วิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล การชี้แจงวิธีการวัดและประเมินผล ลักษณะของการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหารายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้สอดคล้องกับ จันทราณี สงวนนาม (2551: 154) ได้สรุปว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะ

ช่วยตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่องหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน ทำให้สามารถจัด กิจกรรม การเรียนรู้และวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เหมาะสมได้ สอดคล้องกับพิชิต ฤทธิ์จัญญ (2552: 3) ให้ความหมาย การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับ บุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณ หรือคุณภาพของ คุณลักษณะที่จะวัด และการประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของผลที่ได้จากการ วัดโดยเปรียบเทียบกับผลการวัดอื่นๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 8) ได้สรุปถึงการวัดและประเมินผลว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การสอนที่ผ่านมานั้นบรรลุผล หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใดหรือ จุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด การ วัดและประเมิน มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องทำการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ที่ สอน

ด้านการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นผลมาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินงานของครูในการวางแผน การ กำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับของหลักสูตรสถานศึกษา สภาพ เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น การจัดทำคู่มือหลักสูตรสถานศึกษาและ การประเมินผลติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา ครบถ้วนชัดเจน เพื่อให้ สามารถจัดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ติดตามผลการเรียนของนักเรียน เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินการ งานด้านหลักสูตร ของ สถานศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา สอดคล้องกับบุญเลี้ยง ทุมทอง (2553: 263) ได้อธิบายว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การ ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนับแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และสอดคล้องกับโบแชมป์ (Beauchamp, 1975: 164 อ้างอิงจาก บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553) การนำหลักสูตรไปใช้เป็นิการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดย ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุดคือการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนให้ครูได้มีพัฒนาการการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นผลมาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ มีการดำเนินงานของครูในการใช้สื่อและอุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ครบคลุมและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้รายวิชา กิจกรรมการเรียน

การสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลาย จำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ในรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงเป็นสื่อที่มีความทันสมัยสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคู่ในการจัดการเรียนการสอน แล้วทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาในรูปแบบที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และสื่อวีดิทัศน์ จนให้ผู้เรียนมีมุมมองในการคิดเข้าใจและสังเกต แล้วเกิดการบูรณาการไปสู่เนื้อหาความรู้ที่ถูกต้อง แล้วเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มมีแหล่งเรียนรู้ภายนอกชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้ขึ้นและมีการนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาผลิตเป็นสื่อการสอนสอดคล้องกับ สุราษฏร์ พรหมจันทร์. (2550: 101) สื่อการเรียนการสอนคือสิ่งต่างๆที่ใช้เป็นตัวกลางใน กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ (ครูกับผู้เรียน) ซึ่งอาจเป็นคำพูดคำเขียน รูปภาพสัญลักษณ์หรือแม้กระทั่งสีหน้าท่าทาง สอดคล้องกับ จันทราณี สงวนนาม. (2551: 154) ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครู และนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น สื่อที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอน เช่น เอกสารหลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน เป็นต้น และสอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553: 190-191) ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ตลอดจนจำได้นาน สื่อการเรียนการสอนแบ่งได้เป็นสื่อประเภทวัสดุ เช่น ของจริง รูปภาพ หนังสือ เป็นต้น สื่อ ประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และสื่อประเภท วิธีการ ได้แก่ กิจกรรมทุกอย่างที่ครูจัดทำขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมกับเพศพบว่า ไม่แตกต่างกัน เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวมไม่ต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการใช้หลักสูตรและด้านการพัฒนาตนเองของครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูสูงกว่าเพศชาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน ทั้งนี้เนื่องจากทั้งเพศชายและเพศหญิงเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาหน้าที่ครูที่สำคัญคือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ อบรม สั่งสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ พัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ สายหยุด ประกิตะ (2552: 267) ได้วิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การใช้หลักสูตร และการวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันจากสภาพขนาดโรงเรียน จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษาในบริบทของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ผลปรากฏว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุดมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากว่า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด ซึ่งมีความพร้อมหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านอาคารสถานที่ ด้านสื่อเทคโนโลยี ด้านวัสดุอุปกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีความพร้อม และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนเสริมเพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนปัจจัยเอื้อต่าง ๆ จากภายนอก เช่น การสนับสนุนจากองค์กรเอกชน หน่วยงานอื่น มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เนื่องจากมีบุคลากรในการขับเคลื่อนเพียงพอครูได้ทำหน้าที่ในการสอนอย่างเต็มที่ ครูสอนตรงตามความรู้ความสามารถ และตรงตามสาขาที่เรียนมา จึงส่งผลให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูมีความเข้มแข็งและส่งผลไปยังผลผลิตมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กจะเห็นได้ว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ของการประเมิน มีระดับลดหลั่นลงไปตามขนาดของโรงเรียน และในส่วนของนักเรียนมักจะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพรองลงมาเป็นส่วนมาก และขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีเวลาเรียนไม่เต็มที่ เพราะต้องช่วยเหลืองานผู้ปกครอง อีกทั้งยังไม่มีเป้าหมายในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะจบออกมาจะประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว นอกจากนี้บุคลากรครูยังมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน หรือไม่ครบตามกลุ่มสาระที่เปิดสอน สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัยและไม่เพียงพอ งบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการค่อนข้างน้อย จึงเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน พันธุ์ดิษฐ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการเปรียบเทียบสภาพการ

จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมกับประสบการณ์ในการสอนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการบริหารจัดการเรียนการสอนในด้านการใช้หลักสูตร และด้านการพัฒนาตนเองของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วนจากการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์ 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี เนื่องจากการบรรจุครูในปัจจุบัน รับครูที่มีมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ตามข้อบังคับคุรุสภา หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ เพชรภา (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน ควรมีกระบวนการพัฒนาครู คือการเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็น “ครูมืออาชีพ” การสร้างและสนับสนุน กิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้มีระบบการสนับสนุน ให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ
2. ครูควรปรับและพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ทันต่อประเด็นการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. ครูควรหาวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์สร้างสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา หลักสูตรที่จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
4. โรงเรียนขนาดเล็กควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบ วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นการบูรณาการ หลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรท้องถิ่นเข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เพื่อดูผลการบริหารการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการบริหารการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- กรกช วิชัย. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณด้านความรับผิดชอบ
ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ กะปะเงิน. (2550). การศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย
อีสเทิร์นเอเซีย. ถ่ายเอกสาร
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- , (2553). นิยามคำศัพท์หลักสูตร. กรุงเทพฯ: ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- , กรมวิชาการ. (2543). แนวทางการนำมาตรฐานหลักสูตรไปสู่การออกแบบการจัดการ
เรียนรู้และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- , กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.กรุงเทพฯ :
พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว).
- , กรมสามัญศึกษา. (2542). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา.
เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ:
หน่วยศึกษานิเทศก์.
- , กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). แนวปฏิบัติการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ,สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). พัฒนาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559 จาก <http://admin.e-library.onecapps.org/Book/1243.pdf>
- ,สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ,สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558). ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2557 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559 จาก <http://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2016/08/O-NET57.pdf>
- กษิรา วาระรัมย์. (2556). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร สุกาญจนะ. (2550). สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2. ภาคนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ถ่ายเอกสาร.
- จำปี นิลอรุณ. (2556). ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ภูษานุสรณ์. (2552). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนสอนภาษาจีน สังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา เรืองศรี. (2555). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- จุฑาทิพย์ มืดหล้า. (2554). การศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). ปทุมธานี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑารัตน์ มั่งคั่ง. (2558). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา
ต่างประเทศและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในอำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชวลิต พลราษฎร์. (2559). แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559
จาก <http://www.mtk.ac.th/person/chawalit/pawat/mang.html>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ณัฐชาญ ยางเครือ. (2556). การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ถ่ายเอกสาร.
- ดวงสมร โพธิ์อยู่. (2552). การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ. ภาคนิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์. (2550). ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
สารนิพนธ์ กศม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิวดี มณีโชติ. (2549). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม
2559, จาก www.sotroiet.com/sotroiet/mainfile/files60.doc
- ทศนา แหมมณี. (2546). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- , (2556). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย.
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- , (2556). ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

- ธัญญ์นภัส วิรัตน์เกษม. (2555). ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทรรศนะของครู โรงเรียน
นำร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : แอล. ที. เพรส จำกัด.
- นาราวดี ศิริโรจน์. (2543). ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บรรจพร แยมละมูล. (2553). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพิทย์ สุภาวหา. (2556). การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็น
ของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สุเนตรฟิล์ม.
- , (2545). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2551). การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ผุสดี เครือกนก. (2548). กระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียน
นานาชาติ. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการคุณภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2552). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสส์.
- พิทักษ์ พรหมกุล. (2542). ศึกษาปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี นาคพนม. (2556). ความต้องการพัฒนาตนเองของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ถ่ายเอกสาร.

- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2549). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮาส์
- ไพศาล เสมสุข. (2555). แนวทางการพัฒนาครูที่ดี. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559
จาก <http://pisan2012.wordpress.com/category/การใช้ภาษาและเทคโนโลยี/>
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธี และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มงคล ผุสดี. (2554). การดำเนินงานวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน. วิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- มะลิวัลย์ จงเพียร. (2556). การบริหารการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของบุคลากร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ถ่ายเอกสาร.
- มานะ ทองรักษ์. (2549). รายงานผลการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ.
กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- มาลี ประเสริฐเมธ. (2552). การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพิน พันธุ์ดิษฐ์. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). ปฏิรูปการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์
พรี้นติ้ง.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: นำศิลป์.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พรี้นท์.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: วี. พรี้นท์
(1991).
- วัฒนะ ปาละพันธ์. (2546). ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศรีราชา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). ลักษณะทางธรรมชาติของผู้เรียนอุดมศึกษา:การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- , (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย. (2559). ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2559, จาก http://www.mcucr.com/home/includes/editor/assets/cassroom_cheet1.pdf
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2543). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริพร อาจปักษา. (2557). การเปรียบเทียบการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ คนดี. (2556). การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร ชันดิธรางกูร. (2551). การจัดการชั้นเรียนของครูมืออาชีพ. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ม.ค. – เม.ย. 2551; 1-9
- ศุภรา จิตภักดีรัตน์. (2547). การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการคุณภาพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: เซนต์เตอร์พับลิเคชั่น.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2554). การวัดและประเมินผลทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2559 . จาก <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/54/13eva.pdf>
- สมนึก ภัททิยนี้. (2546). หลักการวัดผล. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559. จาก www.watpon.com/testtheory/testtheory1.pdf
- สมมาตร อัดตะสาร. (2550). ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้และเทคโนโลยีของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ แซ่โจ้ว. (2556). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในเครือโรงเรียนราชวินิต ปีการศึกษา 2555. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.

- สายหยุด ประกิตะ. (2552). การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. (2559). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา 2559. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2559. จาก <http://202.29.215.172/sec6/main/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2559. จาก <http://www.stou.ac.th/qa/knowledge%20center/กฎกระทรวง/พระราชบัญญัติ.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2546). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิริยา เวียงนนท์. (2551). สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุดาร์ตน์ ดำรงศรี. (2555). การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ. กศ.ม. (สาขาวิชาการอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ ธรรมะตระกูล; และอนวัติ คุณแก้ว. (2555). การศึกษาคูณลักษณะของครูยุคใหม่. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- สุภารัตน์ อึ้งถาวรดี. (2559). ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ ราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1. หน้า 543-555. นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมณฑา พงษ์มาลา. (2543). เอกสารการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายใน.กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา).
- สุมิตรา ภูผาลา. (2549). การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 กภาพสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร

สุราษฎร์ พรหมจันทร์. (2550). ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. (2544). เรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

เสรีย์ ขุนคำ. (2550). แนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. ศศ.ม. (สาขาอาชีวศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

แสงดาว สกลปรามิทธิ์. (2557). เอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2559. จาก http://cda.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/edu/download/article/article_20141126091853.pdf

อับดุลอาซีร์ ยาหมาย. (2555). ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์. .

อารี พันธุ์มณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไบโคม เอ็ดดูเคท.

อารียา รัตนหมื่นจิตร. (2544). สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

อำพร อัครโรจนกุลชัย. (2553). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัช.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

อุดม คชพงษ์. (2548). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอำนวยการกนกศิริ อนุสรณ์ สำนักงานเขตบางนา สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทเกษม.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อุษา คงทอง และคณะ. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.

- Cynthia Diane. (1999). *"The nature of teaching and literacy learning of primary special education children within an inclusive child-centered environment: A qualia case study,"* Punishment in Missionary Parboil School. 89 ; January.
- Ellis, Arthur K.; John J. Cogan; & Kenneth R. Howe. (1991). *Introduction to the s Foundation of Education*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Kathleen Patricia. (2000). "Child-centered learning versus direct instruction in Mathematics in the elementary classroom," Dissertation Abstracts International. 520.Krejcie,
- Marcia Feole. (2005). *"Improving curriculum : Practices and problems that exist in local School Settings,"* Educational Research and Reviews. 5(5) : 263-272 ; May.
- Krejcie,Robert V.;& Morgan Dayle W. (1970). " *Determining Sample Size for Research Activities*. ". Psychological measurement
- Pamela A. Moss. (1992). *Shifting Conceptions of Validity in Educational Measurement : Implications for Performance Assessment*.(online). Available: Retrieved November,15 2016. from <http://rer.sagepub.com/content/62/3/229.short>
- Robert J. Vallerand. (1992). *The Academic Motivation Scale: A Measure of Intrinsic, Extrinsic, and A motivation in Education*. Dissertation Abstract(online).Retrieved November,15 2016.form <http://sed.sagepub.com/content/37/3/184.short>
- Stanley L. Deno(2003). *Developments in Curriculum-Based Measurement*. Dissertation Abstracts(online).Retrieved November,15 2016. form <http://sed.sagepub.com/content/37/3/184.short>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ
3. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับ ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

4. แบบสอบถามฉบับนี้มีสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครูใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล

ผู้วิจัย หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถาม
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวเนย์ หิรัญวัฒน์
นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ขนาดของโรงเรียน

☐ ขนาดใหญ่

☐ ขนาดกลาง

☐ ขนาดเล็ก

3. ประสบการณ์การสอน

☐ น้อยกว่า 10 ปี

☐ 10 – 20 ปี

☐ มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2: การบริหารจัดการเรียนการสอนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครูใน 5 ด้าน คือ ด้านการใช้

หลักสูตร

ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองของครู ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านการวัดประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับการดำเนินการของท่าน

ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านการใช้หลักสูตร						
1	ครูได้รับการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ สมรรถนะของนักเรียน ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
2	ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนการ ดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระ รายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา					
3	ครูมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหาสาระการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียน					
4	ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา					
5	ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ให้สอดคล้องกับของหลักสูตร สถานศึกษา สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น					
6	ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำคู่มือ หลักสูตรสถานศึกษา					
7	ครูได้รับการนิเทศการใช้หลักสูตรให้ สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
8	ครูได้รับการอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
9	ครูได้รับความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมี คุณภาพ					
10	ครูมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ แนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบ					
11	ครูนำข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็นมา เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น					
12	ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา ครบถ้วนชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดการ เรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร สถานศึกษา					
13	ครูมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียน เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและ พัฒนาการดำเนินการ งานด้านหลักสูตร ของสถานศึกษา					
14	ครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียน					
15	ครูมีการตรวจสอบ ทบทวน รายงานผลการ ปฏิบัติงานและผลการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	ครูมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงสาระการ เรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และความมุ่งหมายใน การจัดการเรียนรู้					
2	ครูจัดการเรียนรู้ตรงตามสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ของรายวิชา					
3	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียน คิดและแก้ปัญหาเป็น					
4	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม					
5	ครูใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการจัดการ ฯ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้					
6	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม อันพึงประสงค์					
7	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์					
8	ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
9	ครูนำนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ มาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน					
10	ครูพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ตรงตามหลักสูตร					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
11	ครูมีการสนใจในระหว่างเรียน เช่น ให้ รางวัล การชมเชย ฯ ในการสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความตั้งใจ ในการเรียน					
3. ด้านการพัฒนาตนเองของครู						
1	ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพครูและพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง					
2	ครูศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการ สอน					
3	ครูประเมินผลตนเองเป็นระยะในด้านการ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน					
4	ครูจัดทำเนื้อหารายวิชาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรที่ตอบสนองความถนัดและ ศักยภาพของนักเรียน					
5	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้น่าสนใจ และเหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้					
6	ครูสอนเสริม และดูแลนักเรียนที่มีปัญหา ด้านการเรียนอย่างใกล้ชิด					
7	ครูในสถานศึกษาช่วยเหลือ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและ กัน					
8	ครูศึกษาดูงาน โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนดี					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
9	ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ และ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้					
10	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน					
11	ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา จัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมศักยภาพ และเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ					
12	ครูพัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน แบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสาระการ เรียนรู้รายวิชาและนักเรียน					
13	ครูมีทำการวิจัยและใช้กระบวนการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน						
1	ครูจัดหาและจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้อง กับเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้					
2	ครูจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกชุมชนเพื่อ ส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย					
3	ครูดูแล ปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการใช้สื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้					
4	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญา ท้องถิ่น และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้					
5	ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอน ครอบคลุมและเหมาะสมกับสาระการ เรียนรู้รายวิชา					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6	ครูมีการนำวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมา บูรณาการส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสม					
7	ครูมีการปรับปรุงอุปกรณ์และสื่อการเรียน การสอนให้ทันสมัยสอดคล้องกับผลการ เรียนรู้					
8	ครูมีการนำอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ หลากหลาย เข้ามาเพิ่มเติมตามเนื้อหาของ รายวิชา					
9	ครูใช้ห้องฝึกทักษะ ห้องปฏิบัติการที่ ทันสมัยสามารถสร้างประสบการณ์และ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เป็น อย่างดี					
10	ครูมีการนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องถักมาผลิต เป็นสื่อการสอน					
11	ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและ เสนอความคิดเกี่ยวกับสื่อการสอน					
12	ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสร้างสื่อการเรียน การสอนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการ เรียนรู้					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. ด้านการวัดประเมินผล						
1	ครูมีการวางแผนเกี่ยวกับการวัดผลและ ประเมินผลในการจัดการเรียนรู้					
2	การประเมินผลครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์					
3	ครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้ อย่างชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้					
4	การวัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้าน วิชาการ สติปัญญา ความประพฤติ คุณธรรมและจริยธรรม					
5	การวัดประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหา สาระทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ					
6	ครูมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจ ถึงวิธีการวัดผลและประเมินผล					
7	ครูสังเกตความสามารถของนักเรียนใน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในขณะที่เรียนเพื่อ ประกอบการประเมินผล					
8	ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นรายบุคคลและรายกลุ่มด้วยวิธีที่ หลากหลายนอกเหนือจากการทดสอบ					
9	ครูมีการเก็บข้อมูลระหว่างการจัดการ เรียนรู้มาใช้วัดและประเมินผลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
10	ครูนำผลการวัดและประเมินมาใช้ในการ แนะนำช่วยเหลือผู้เรียนในการปรับตัว ด้านการเรียน					

ที่	การบริหารการจัดการเรียนการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการดำเนินการของครู	ระดับการดำเนินการ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5. ด้านการวัดประเมินผล						
11	ครูมีการวัดและประเมิน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน					
12	ครูมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในการวัดและประเมินผลการเรียนการ สอนของครู					
13	ครูนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการ การพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้					

ภาคผนวก ข
หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๒๕๕๙

วันที่ ๑๒ ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง

เนื่องด้วย นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ มีระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี อาจารย์ ดร.จันทิมา ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิติจะเป็น ผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ และขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

หิรัญวัฒน์ ๑.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ โทร. ๐๘๔ ๔๔๘ ๐๒๐๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/๕๕๕

วันที่ 16 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

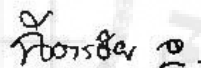
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนนาค เชื้อสุวรรณทวี

เนื่องด้วย นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ" โดยมี อาจารย์ ดร.จันทร์คม ภูติธริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตจะเป็น ผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ และขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ โทรทัศน์ 084 448 0202

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๒๒๔

วันที่ ๕ ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา

เนื่องด้วย นางสาวนัย หิรัญวัฒน์ บัณฑิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี อาจารย์ ดร.จันทิมา ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ บัณฑิตจะเป็น ผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนัย หิรัญวัฒน์ และขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

หิรัญวัฒน์ ๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

จนบดบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ โทรทัศน์ 084 448 0202

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๒๕๕๙

วันที่ ๒๕ ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

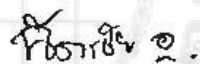
เรียน อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุณศิริรักษ์

เนื่องด้วย นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี อาจารย์ ดร.จันทร์เต็ม หิรัญวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตจะเป็น ผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์กับผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์ และขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์จันทร์ชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 0 2649 5064

หมายเหตุ - สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิต โทรสาร 084 448 0202

ที่ ศธ 0519 12/ ๒๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒๒ ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.สถิตย์ สวาทพรหม

เนื่องด้วย นางสาวนีย์ ทิรัญวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหาร
การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ”
โดยมี อาจารย์ ดร.จันทวัฒน์ ภูคิอริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตจะเป็น
ผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนีย์ ทิรัญวัฒน์ และขอขอบคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณาทบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อฯ ส.ก. โทรศัพท์ 084 448 0202

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและ การอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุศิริรักษ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและ การอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายสถิตย์ สวนพรหม	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ศธ 6918/ 1149

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางสาวนิตย์ หิรัญวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมี อาจารย์ ดร.จันทิรม์ ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์ครูในโรงเรียนของท่าน ทำแบบทดสอบเรื่อง “การบริหารการ จัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อเป็น ข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนเมษายน 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานใน รายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ . สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 448 0202

รายชื่อโรงเรียนที่ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

1. โรงเรียนสมุทรปราการ
2. โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง
3. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบ วิทยาลัยสมุทรปราการ
4. โรงเรียนราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์
5. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ
6. โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์
7. โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม
8. โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม
9. โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ
10. โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์
11. โรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา
12. โรงเรียนราชวินิตสุวรรณภูมิ
13. โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์
14. โรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์
15. โรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์
16. โรงเรียนมัธยมวัดใหม่สมุทรกิจ วิทยาคม
17. โรงเรียนเป็ริงวิสุทธิธาภิบัติ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนีย์ หิรัญวัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 29 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	จังหวัด ยะลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	71/105 ซอยสุนทรศาลทูล 4 ถนนสุขุมวิท ตำบลบางเมืองใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนศึกษาวิทย์มูลนิธิ จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2521	ระดับมัธยมศึกษา จาก โรงเรียนอานวยวิทย จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2524	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (วิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย) จาก วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2527	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (วิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย) จาก วิทยาเขตพระนครใต้ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2533	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกคหกรรมศาสตร์ จาก วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2560	ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร